

Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi/
Journal of Travel and Hotel Business
Cilt/Vol:22(2),Yıl/ Year: 2025 ss/pp,323-349
Gönderim Tarihi/ Received: 08.01.2025
Kabul Tarihi /Accepted: 07.04.2025
DOI: 10.24010/soid.1615927

Araştırma Makalesi/ Research Article

Taraklı'nın Kırsal Turizm Potansiyeli: Sürdürülebilirlik Çerçevesinde Koruma- Kullanım Dengesi

Rural Tourism Potential of Taraklı: Balance of Protection and Use within the Framework of Sustainability

Arş.Gör. Dr. Esra ERŞAHİN

Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi
Turizm Fakültesi,
Sakarya, Türkiye
E-posta: ersahinesra@gmail.com

Selin USTA

Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi
Turizm Fakültesi
Sakarya, Türkiye
E-posta: y215026003@subu.edu.tr

Prof.Dr. Said KINGİR

Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi
Turizm Fakültesi
Sakarya, Türkiye
E-posta: saidkingir@subu.edu.tr

Öz

Bu çalışmanın amacı, Taraklı ilçesinin turizm potansiyelinin değerlendirilmesi sürecinde meydana gelen değişimleri inceleyerek, kırsal turizm bağlamında koruma-kullanma dengesini eleştirel bir bakış açısıyla değerlendirmektir. Araştırma, Taraklı ilçe merkezine odaklanmış olup, köyler kapsam dışı bırakılmıştır. Çalışmada nitel araştırma yöntemi benimsenmiş; veriler, kartopu örnekleme yöntemiyle belirlenen 9 katılımcı (5 erkek, 4 kadın) ile yarı yapılandırılmış görüşme formu kapsamında görüşme tekniği kullanılarak 1 Mart-1 Nisan 2024 tarihleri arasında elde edilmiştir. Veriler MAXQDA program aracılığıyla iki bağımsız kodlayıcı tarafından belirlenen 9 ana tema altında kodlanmıştır. Elde edilen genel sonuçlar, Taraklı'nın sürdürülebilir turizm gelişimi için kapsamlı, bütüncül ve yerel değerlere duyarlı bir planlama sürecine ihtiyaç duyduğunu göstermektedir. Turizm yatırımlarının sürdürülebilirlik ilkelerine uygun şekilde gerçekleştirilmesi, geleneksel mimari dokunun korunması ve doğal çevreyle bütünleşik bir kalkınma stratejisinin benimsenmesi büyük önem taşımaktadır. Bu bağlamda çalışma, kırsal turizm destinasyonlarında koruma-kullanma dengesinin sağlanmasına yönelik literatüre katkı sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Taraklı Turizmi, Kırsal Turizm, Koruma-Kullanma Dengesi, Sürdürülebilir Turizm.

Abstract

The aim of this study is to examine the changes that occurred during the evaluation of the tourism potential of Taraklı district and to evaluate the protection-use balance in the context of rural tourism from a critical perspective. The research focused on Taraklı district center and villages were excluded. A qualitative research method was adopted in the study; data were obtained between March 1 and April 1, 2024, using the interview technique within the scope of the semi-structured interview form with 9 participants (5 male, 4 female) determined by the snowball sampling method. The data were coded under 9 main themes determined by two independent coders through the MAXQDA program. The general results obtained show that Taraklı needs a comprehensive, holistic and local value-sensitive planning process for sustainable tourism development. It is of great importance that tourism investments are carried out in accordance with the principles of sustainability, the traditional architectural texture is preserved and a development strategy integrated with the natural environment is adopted. In this context, the study contributes to the literature on ensuring the protection-use balance in rural tourism destinations.

Key Words: Taraklı Tourism, Rural Tourism, Protection-Use Balance, Sustainable Tourism.

Extended Summary

Purpose

This study aims to examine the changes experienced after the Taraklı district was opened to tourism, to evaluate the balance of protection and use in rural tourism from a critical perspective and, in this context, to ensure the sustainability of the natural, social and cultural environment of the Taraklı district. Thus, it is aimed to contribute to the Taraklı district becoming a successful destination by minimizing the negativities experienced during the development of tourism.

Background

Rural tourism is a type of tourism that has gained importance worldwide because it can be done in every season of the year, can be integrated with other types of tourism, natural environment and recreational activities are carried out in harmony and contribute to the economic development of rural areas. Especially in recent years, its popularity has been rapidly increasing with the tendency to return to natural environment (Kızılaslan and Ünal, 2014: 46). Due to the rapid increase in population and urbanization, negativities such as city crowds and noise, intense work tempo, work stress, traffic, etc. are among the reasons why people turn to the natural (Ongun et al., 2016: 76). This article makes significant contributions to the scientific literature by focusing on rural tourism and the balance of protection and use. Studies in the existing literature on the sustainability of rural tourism and the protection of the natural-socio-cultural environment have generally focused on economic development or tourism policies, tourism potential and positive effects (Çeken et al., 2007; Karakaş et al., 2013; Ersoy et al., 2018; İnan and Ege, 2019; Demir and Baykal, 2020; Wijijayanti et al., 2020; Zhou, 2021). The concept of sustainability, which has recently become one of the important concerns in every sense, is frequently the subject of research. The opinions of local people regarding the sustainability of ongoing tourism activities in a region are of great importance, especially in rural tourism destinations. Therefore, this study focuses on the tourism potential of Taraklı district of Sakarya province and the changes that occurred after the district was opened to tourism. It is thought that this study will contribute to the literature by adopting a critical approach, emphasizing the elements that need to be considered in rural tourism planning, providing a new perspective on local development strategies by developing tourism policies, and being able to guide future tourism planning.

The study is important in terms of critically addressing the changes that occurred after the Taraklı district was introduced to tourism in the context of rural tourism and the balance between protection and use. In the study, it is emphasized that in addition to the economic contribution of tourism in the Taraklı district, the protection of the natural and socio-cultural environment is also important in terms of sustainability in tourism. With its critical approach, the study contributes to the shaping of tourism policies by revealing the elements that authorities should pay attention to in rural tourism planning. Making and managing the right plans and protecting the natural and cultural heritage will enable rural tourism destinations such as the Taraklı district to be sustainable for future generations. In addition, this study is a valuable resource that will guide future tourism planning by adding a new dimension to local development strategies. The research seeks an answer to the question "How can the sustainability of the natural, social and cultural environment be ensured by ensuring the balance between protection and use with rural tourism after the Taraklı district is introduced to tourism?"

Method

In this study, which was conducted to evaluate Taraklı's rural tourism potential in the context of protection and use balance within the framework of sustainability, semi-structured interview technique, one of the qualitative research methods, was used. A total of 9 people, five male and four female, participated in the study. Snowball Sampling Technique was preferred for sample selection.

Snowball Sampling was preferred within the scope of this study because it is difficult to know who the individuals who have knowledge about "sustainability" and "rural tourism" are. First, participants numbered 3, 4 and 9 were reached. Other participants were also reached through these participants.

Due to the boundaries of the study, the villages of Taraklı were excluded. Data in the study were collected using semi-structured questions prepared by the researchers. In the interviews conducted with 9 participants, general information about the structure, purpose and content of the questions was first provided to the participants during the data collection process. The interviews were conducted face-to-face at the participants' locations by making an appointment by phone in advance. The interviews lasted a total of 30 minutes with each participant. The interviews were recorded with a voice recorder and then the recordings were transferred to the computer in written form. In the qualitative dimension of the study, the sampling process continued until data saturation was achieved. The answers given by the participants in the study group to the questions were analyzed using the content analysis method. Coding of the data, determination of the themes, organization and definition of the data according to the codes and themes were carried out according to the content analysis. Coding was carried out with a total of 9 themes using the MAXQDA 2020 package program.

Findings and Results

The most emphasized issue within the scope of protection-use studies in Taraklı is the restoration of old buildings and their re-use (55%). Participants stated that roof and facade repairs were carried out, restorations revealed cultural richness and a road was built to Karagöl Plateau. However, some stated that restorations were inefficient, work slowed down and plateau tourism harmed natural beauties. In addition, it was stated that the governor's office, municipality and district governor's office worked in cooperation and that public awareness was raised.

In terms of protection-use, participants emphasized that environmental awareness should be increased, restorations should be carried out by experts, inspections should be tightened and tourism should be developed without harming nature. It was stated that the government should implement legal regulations, public awareness should be raised and public institutions should cooperate.

Among the positive aspects, the protection of natural beauties, the revival of tourism and the region becoming a center of attraction again stand out. However, it was stated that economic development should be in harmony with nature, historical awareness should be conveyed, irregular construction should be prevented and job opportunities should be increased. Taraklı becoming a center for culture, nature and health tourism, completion of restorations and solving infrastructure problems were shown as important targets. Within the scope of conservation-use studies in Taraklı,

women emphasized more than men that old buildings were restored and put back into use. Regarding rural tourism studies, men stated more that a road was built to Karagöl Yaylası and its surroundings were arranged. In an ideal conservation-use process, men emphasized more that it was wrong to put the issue of "conservation" to the background, that environmental awareness should be increased and that restorations should be carried out by experts. In an effective sustainable conservation-use process, men stated more that permanent steps were not taken, while women stated more that the government made the necessary legal arrangements within the scope of sustainable policies. On the other hand, men argued more that conservation-use awareness should be increased. In suggestions to eliminate deficiencies, women stated more that economic development should be in harmony with nature, while men emphasized the importance of transferring historical awareness to future generations. As a common view, both groups stated that it is wrong to put protection into the background, that old buildings should be restored and put into use, that economic development should be provided by taking nature into consideration, that arrangements should be made in Karagöl Plateau, that restorations should be carried out by experts, that awareness of protection and use should be increased and that cultural heritage should be transferred by preserving it.

Taraklı stands out as an important tourism destination with its historical and cultural richness, architectural structures and health tourism potential. The study aims to manage this potential in a sustainable manner within the framework of the protection-use balance. Participants stated that old buildings were restored and opened for use, a road was built to Karagöl Plateau and environmental arrangements were made. However, it was emphasized that rural tourism policies were needed and illegal construction should be prevented. Similar studies have indicated that while rural tourism provides economic and social benefits, unplanned development can create environmental risks. Infrastructure investments, preservation of local culture and increasing activities such as festivals are recommended for the sustainable development of Taraklı in tourism.

1. Giriş

Son zamanlarda kırsal turizm, kırsal alanların barındırdığı farklı kültürel değerleri, etnik yapıları ve coğrafi özellikleri ile turistlerin ilgi odağı haline gelmiştir. Turistler, şehrin yoğun temposundan uzaklaşmak için kırsal alanlara sığınabilecekleri bir liman gözüyle bakarken, artan ilgi bu bölgelerin gelişimini hızlandırarak turizm anlayışını, turist profiline bakışı ve çevre bilincini de şekillendirmektedir (Demircioğlu, 1993: 9-10).

Kırsal turizm yılın her mevsiminde yapılabilme imkânı sunması, diğer turizm çeşitleri ile entegre olabilmesi, doğal ortam ile rekreasyonel faaliyetlerin uyum içerisinde gerçekleşmesi ve kırsal bölgelerin ekonomik gelişimine katkı sağlaması nedeni ile dünya genelinde önem kazanan bir turizm türüdür. Özellikle son yıllarda doğaya dönüş eğiliminin artmasıyla birlikte popüleritesi hızla yükselmektedir (Kızılaslan ve Ünal, 2014: 46). Nüfusun ve kentleşmenin hızla artması, şehrin kalabalığı ve gürültüsü, yoğun iş temposu, iş stresi, trafik vb. olumsuzluklar insanların doğal olana yönelişinin sebeplerindendir (Ongun ve diğ., 2016: 76).

Kırsal bölge statüsünde yer alan bölgelerde yapılan turizm olarak bilinen kırsal turizmin amacı, bu bölgede yaşayan yerel halkın turizmin gelirlerinden faydalanmasını, sosyo-kültürel gelişimini desteklemesini, turizm faaliyetlerinden dolayı doğal çevre ile kültürel ve turistik değerlerin korunmasını sağlamaktadır. Kırsal turizm aynı zamanda tarım, hayvancılık ve yöresel değerleri bünyesinde barındıran etkinlikler bütünüdür

(Demir ve Boz, 2017: 52). Kırsal turizm, yöre halkına ekonomik gelir sağlama, eski meslekleri ve diğer meslek türlerini canlandırma, kırdan kente göçü önleme, kadına istihdam alanı oluşturma, kırsal yörenin tanıtımına katkıda bulunma, kırsal kalkınmayı destekleme, kültürel mirasın korunması ve yaşatılması gibi çok yönlü faydaları bulunan turizm çeşididir. Bu yararları ek olarak kırsal turizm, yerel ürünlerin yerinde tüketilmesi, girişimciliği teşvik etmesi, kırsal ve kentsel bölgeler arasında diyalog ve iş birliğini güçlendirmesi açısından da önemli bir yere sahiptir. Ayrıca yerel, bölgesel, ulusal ve uluslararası düzeyde örgütler ve devlet kurumlarıyla ortaklıkların kurulmasında da kritik bir rol oynamaktadır (Ataberk, 2017: 155). Kırsal alanlar bünyesinde barındırdığı bu özellikler sayesinde kırsal turizm açısından büyük bir potansiyel taşımaktadır. Bu potansiyelin planlı bir şekilde kullanılmaması durumunda çevresel tahribatlar meydana gelmektedir. Bu sebeple doğanın, kültürün ve tarihi değerlerin zarar gördüğü kırsal alanlarda zamanla ziyaretçi beklentileri karşılayamayacak ve turizm faaliyetleri kısa süre içerisinde durma noktasına gelecektir.

Bu araştırma, kırsal turizm ve koruma-kullanma dengesi üzerine odaklanarak bilimsel literatüre önemli katkılar sağlamaktadır. Kırsal turizmin sürdürülebilirliği ve doğal, sosyolve kültürel çevrenin korunması üzerine mevcut literatürde yer alan çalışmalar genellikle ekonomik kalkınma veya turizm politikaları, turizm potansiyeli ve olumlu etkileri üzerine yoğunlaşmıştır (Çeken ve diğ., 2007; Karakaş ve diğ., 2013; Ersoy ve diğ., 2018; İnan ve Ege, 2019; Demir ve Baykal, 2020; Wijijayanti ve diğ., 2020; Zhou, 2021). Son dönemlerde, her açıdan önemli bir kaygı haline gelen sürdürülebilirlik kavramı, araştırmalarda sıkça ele alınmaktadır. Bir bölgede devam eden turizm faaliyetlerinin sürdürülebilirliğine ilişkin yöre halkının düşünceleri özellikle kırsal turizm destinasyonlarında büyük önem arz etmektedir. Dolayısıyla bu çalışma Sakarya ili Taraklı ilçesi turizm potansiyeline ve ilçenin turizme kazandırılmasının ardından meydana gelen değişimlere odaklanmıştır. Bu çalışmanın eleştirel bir yaklaşım benimsemesi, kırsal turizm planlamasında dikkat edilmesi gereken unsurlara vurgu yapması ve turizm politikalarının geliştirilerek yerel kalkınma stratejilerine yeni bir perspektif sunması, turizmin gelecekteki planlamalarına rehberlik edebilecek nitelikte olmasını sağlamaktadır. Bu yönleriyle çalışmanın literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Çalışma, Taraklı ilçesinin turizme kazandırılması sonrasında meydana gelen değişimlerin kırsal turizm ve koruma-kullanma dengesi bağlamında eleştirel bir bakış açısıyla ele alınması bakımından önem arz etmektedir. Çalışmada, Taraklı ilçesindeki turizmin ekonomik katkısının yanı sıra doğal ve sosyo-kültürel çevrenin korunmasının turizmde sürdürülebilirlik açısından da önemli olduğu vurgulanmaktadır. Eleştirel yaklaşımı ile çalışma, yetkililere kırsal turizm planlamasında dikkat edilmesi gereken unsurları ortaya koyarak turizm politikalarının şekillendirilmesine katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Doğru planlamaların yapılması, yönetilmesi, doğal ve kültürel mirasın korunması Taraklı ilçesi gibi kırsal turizm destinasyonlarının gelecek nesiller için de sürdürülebilir olmasına imkân sunacaktır. Ayrıca bu çalışma yerel kalkınma stratejilerine yeni bir boyut kazandırarak gelecekteki turizm planlamalarına rehberlik edecek değerli bir kaynak niteliği taşımaktadır. Araştırmada “Taraklı ilçesinin turizme kazandırılması sonrasında, kırsal turizm ile koruma ve kullanma dengesi sağlanarak, doğal, sosyal ve kültürel çevrenin sürdürülebilirliği nasıl sağlanır?” sorusuna yanıt aranmaktadır.

Bu çalışma, Taraklı ilçesinin turizme kazandırılması sürecinde meydana gelen değişimleri analiz ederek kırsal turizmde koruma ve kullanma dengesini eleştirel bir bakış açısıyla değerlendirilmesine katkı sağlamaktadır. Bu bağlamda, ilçenin doğal, sosyal ve kültürel çevresinin sürdürülebilirliğini sağlaması amaçlanmaktadır. Böylece,

Taraklı'nın turizm gelişimi sürecinde ortaya çıkabilecek olumsuzlukların en aza indirilmesi ve ilçenin başarılı bir turizm destinasyonu hâline gelmesine katkı sunulması hedeflenmektedir.

2. Kavramsal Çerçeve

Günümüzde kırsal turizm, tarım faaliyetlerinin yanı sıra doğal, kültürel ve sosyal unsurların da ön planda olduğu kırsal alanlarda gerçekleştirilen ve yeşil turizm olarak da adlandırılan bir turizm türüdür. Turistlerin yoğun tercihlerinden kaynaklanan ekonomik, sosyal ve psikolojik sorunların çözümünde büyük öneme sahip olan kırsal turizm, turizmin geleneksel deniz-kum-güneş anlayışından kurtaran, kırsal bölgelerin dinlendirici atmosferinden yararlanmaya imkân tanıyan, diğer sektörler ile aralarındaki ekonomik eşitsizliği minimum seviyesine indiren ve üreticisine ek gelir fırsatı sunan bir turizm çeşidi olarak da gelişim göstermektedir (Dursun ve diğ., 2019: 2). Kırsal turizm; kırsal alanların kültürel özelliklerini bünyesinde barındıran, doğa ve tarım ile iç içe olan diğer turizm çeşitleri ile entegre olmuş turizm olarak tanımlanmaktadır (Soykan, 2003: 2). Başka bir tanıma göre kırsal turizm; turistlerin farklı kültürler ile bir arada olmak ve doğal ortamda tatillerini geçirmek amacı ile kırsal alanlara giderek konaklamaları, kırsal alana özgü etkinliklerde bulunmaları ile gerçekleşen turizm türü olarak ifade edilmektedir (Arpacı ve Aylan, 2016: 232). Ayrıca kırsal turizm, dünyada gelişmemiş ulusal ekonomi ve alanların endüstrinin çeşitli yerlerinde önemli gelir getirici yeteneklerini ortaya koyarak bu imkânlardan yararlanma fırsatı sunan turizm türüdür (Gürdoğan ve Tetik, 2016: 96). Bu gibi özellikleri sayesinde kırsal turizm, küresel çapta birçok insanı tatil amacı ile kırsal alanlara çekmektedir.

Dünya çapında kırsal turizm, kırsal alanların özelliklerine göre çeşitli faktörleri ile ön plana çıkmaktadır. Örneğin İtalya'nın Tuscany, Umbria, Latium, Liquria ve Abruzzia gibi bölgelerinde çiftlik turizmi ön plandadır. Avusturya ise kırsal turizmin en güzel örneklerinden olan 36 köyü kapsayan "yeşil köyler" örgütü ile kırsal turizmi en iyi uygulayan ülkeler arasında yer alır. İngiltere, İrlanda gibi Avrupa ülkelerine ek olarak Japonya, Yeni Zelanda gibi ülkelerde de kırsal turizm ön plana çıkmaktadır (Dursun ve diğ., 2019: 3). Türkiye'de ise kırsal turizm denilince akla ilk yayla turizmi, doğa yürüyüşü, trekking vb. aktiviteler gelmektedir (Özdemir Yılmaz ve Kafa Gürol, 2012: 27). Türkiye'nin sahip olduğu çeşitli coğrafi özelliklerinden dolayı kırsal turizm dağ ve orman köylerinin yanı sıra ova köylerinde de gelişim göstermektedir. Ova köylerinin barındırdığı tarihî ve sosyo-kültürel zenginlikler, kırsal turizm açısından önemli bir potansiyel sunmaktadır. Doğu Anadolu Bölgesi'nin dağlık ve ormanlık alanlarında, İstanbul ve İzmir gibi büyük şehirlerin çevresinde, Muğla ve Antalya gibi turistik bölgelerde, Bursa ve Kastamonu gibi tarihî ve kültürel mirasa sahip şehirlerin yakınlarında ve antik kentlere komşu köylerde kırsal turizmin geliştiği gözlemlenmektedir (Dursun ve diğ., 2019: 3). Bu kırsal alanlar kentin boğucu atmosferinden kaçmak isteyen insanlar için kırsal yaşam alanlarını cazip kılmakta, fiziksel ve psikolojik dinlenme ihtiyaçlarına cevap verebilmektedir (Aydın, 2012: 40). Potansiyel turistler için önem taşıyan kırsal turizm, doğal ve sosyo-kültürel mirasın korunmasını hedefleyen politikalar doğrultusunda, kırsal alan aktiviteleri ve yerel kalkınmayı destekleyerek bölge halkının refahına katkıda bulunması açısından büyük bir öneme sahiptir (Deveci ve diğ., 2013: 30).

Günümüzde kırsal turizm, yöresel ürün festivalleri gibi bölge etkinliklerinin yanı sıra, tarımsal eğitim faaliyetlerinin, macera turlarının, ekoturizmin ve trekking gibi doğa temelli gezilerin ve yöreye has konaklama imkânlarının var olduğu çok yönlü bir turizm türü hâline gelmiştir (Ekiztepe, 2020: 57). Fakat kırsal turizm alanında bu çeşitliliğin devamlılığı için sürdürülebilirlik ilkesi doğrultusunda yaklaşımların benimsenmesi

önemlidir. Sürdürülebilirlik kavramı ise 1987 yılında “ortak geleceğimiz” adlı raporda; “gelecek kuşakların kendi ihtiyaçlarını karşılama yeteneklerinden ödün vermeden bugünün ihtiyaçlarının karşılanması” olarak tanımlanmıştır (WCED, 1987). Collin (2004’dan aktaran Kuter ve Ünal, 2009: 147) tarafından yapılan tanımlamada da benzer ifadeler kullanılmış; “bugünün ihtiyaçları karşılanırken, doğal kaynakları koruyarak gelecek nesiller için iyi bir çevre bırakmak” şeklinde tanımlanmıştır. Sürdürülebilir turizm kavramı; turizm hareketliliğine yol açan kültürel ve çevresel değerlerin bozulmadan, doğal kaynakların korunması koşuluyla turistik zenginliklerin geleceğe taşınmasını amaçlayan bir yaklaşımdır (Süzer ve Doğdubay, 2022: 259). Başka bir ifade ile sürdürülebilir turizm, turizmin geliştirilmesi aşamasında doğal kaynakların en verimli bir biçimde kullanılmasını, ekolojik süreçlerin devamlılığını, doğal miras ve biyolojik çeşitliliğin korunmasını, ev sahibi toplumun sosyo-kültürel mirasın korunarak bu değerlerin yaşatılması, anlayış ve hoşgörünün kültürlerarası gelişimine katkı sunması anlamına gelir (Uğurlar, 2017: 123-124).

Sürdürülebilir turizmin doğuşu, turizmin bırakabileceği olumsuz etkiler ile ilgili endişelerin bir sonucu olarak ortaya çıkmıştır. Bu kavram 1960’lı yıllarda önemli turizm hareketliliklerinden biri olan kitle turizmiyle artan turizm faaliyetleri ile gündeme gelmiş, turizmin tarihsel gelişim süreçleri bu sürece katkı sağlamıştır (Kurak Açıcı ve diğ., 2017: 53-54). Turizm endüstrisi, doğal, sosyal ve kültürel değerler ile güçlü bir bağ içerisindedir. Bu nedenle çevresel ve kültürel kaynaklardaki değişimler turizmi doğrudan etkiler ve turizm için önem taşır. Benzer şekilde, turizm hareketliliği doğal ve kültürel değerler üzerinde hem olumlu hem de olumsuz etkiler yaratır. Bir destinasyonda turizmin endüstriyelleşmesi, toplumsal ve ekonomik değişimleri de beraberinde getirir. Hızlı nüfus artışı ve gelişen ulaşım fırsatları ile birlikte daha fazla insan turizm faaliyetlerine katılmakta ve bu durum, turizmin çevresel etkilerini daha görünür hale getirmektedir (Süzer ve Doğdubay, 2022: 259).

İnsanoğlunun varoluşundan beri mevcut olan koruma kavramı, sınırlı doğal kaynaklar ve artan insan ihtiyaçları nedeniyle günümüzde büyük önem taşımaktadır. Turizmde arz-talep dengesizliği olduğunda, doğal çevre ile sosyo-kültürel ve ekonomik unsurlar koruma-kullanım dengesiyle yönetilmelidir. İnsan baskısı ve kültürel değerlerin yok olma riski, koruma statülerinin gerekliliğini artırmaktadır (Güngör, 2016: 206). Ülkemizde, 21 Temmuz 1983 tarihli “2863” nolu TC. Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu’nda Koruma; “Taşınmaz kültür ve tabiat varlıklarında muhafaza, bakımı, onarımı, restorasyonu, işlev ve fonksiyon değiştirme çalışmaları; taşınır kültür varlıklarında muhafaza, koruma, bakım, tedbir, fiziksel tahribata engel olma, onarım ve restorasyon işleri” olarak açıklanmakta ve bilgi verilmektedir (Resmi Gazete, 1983). Koruma, doğal ve kültürel çevrenin yanı sıra insan yapımı fiziksel alanların da korunmasını kapsamaktadır. Tarihi ve kültürel değerlerin zarar görmesini önlemek veya geciktirmek için çeşitli uygulamalar gereklidir. Bu süreçte bilinçlenme, bilgi edinme ve ilgilenme önemli rol oynamaktadır. Koruma; karar alma, planlama, uygulama ve kontrol aşamalarını içeren disiplinler arası iş birliği gerektiren kapsamlı bir süreçtir (Üzümcü vd., 2017). Bu bağlamda koruma-kullanma dengesinin sağlanması için turizmin planlı bir şekilde uygulanması ve bu uygulama sürecine yerel halkın dâhil edilmesi önem arz etmektedir.

Kentsel koruma ise, tarihi alanları sadece birer müze objesi olarak görmek yerine, geçmişi koruyarak günümüzle ilişkilendiren ve çağdaş ihtiyaçlara uygun kullanımını sağlayan bir yaklaşımdır. Temel amacı, kültürel miras niteliğindeki kentsel alanları desteklemek ve yeni yapılaşmanın, mevcut dokuya uyumlu olmasını sağlamaktır. Ayrıca, tarihi değer taşıyan yapıların, peyzajların ve çevresel unsurların korunmasını hedefler (Koçan, 2011: 46). Tarihsel, doğal ve kültürel zenginliğe sahip

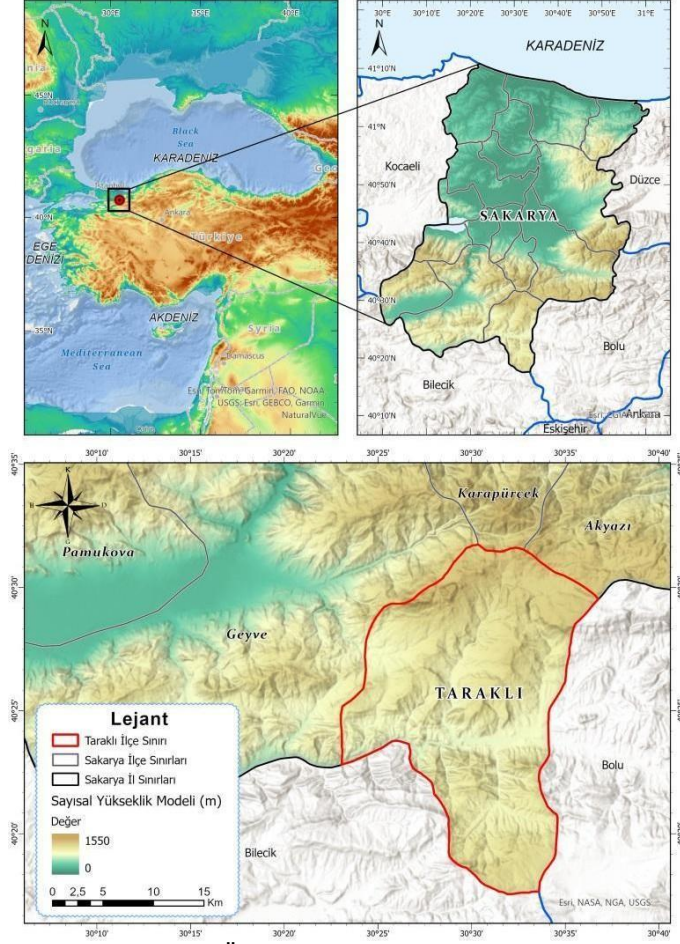
kentlerin korunması, küreselleşen dünyada giderek daha da önemli hale gelmektedir. Washington Tüzüğü'nde vurgulandığı gibi, endüstrileşme ile ortaya çıkan kentsel dönüşümler, tarihi kentler üzerinde yıkıcı etkiler oluşturabilir. Bu tür kentlerin korunması, yalnızca bireysel çabalarla değil, kapsamlı kent planlarıyla bütünleştirilmiş koruma stratejileri sayesinde mümkün olabilir. Ayrıca, kentsel sit alanlarında meydana gelebilecek fiziksel bozulmalar ve terk edilme riskleri, koruma planlarının kent planlamasına entegre edilmesi ve paydaş katılımının sağlanmasıyla minimize edilebilir (Üzümcü vd., 2017: 55).

Kırsal destinasyonlarda ise turizm sezonunun uzatılması, doğal kaynaklar ve tarihi alanlar üzerinde artan bir baskıya yol açmaktadır. Yerli ve yabancı turistlerin yoğun ziyaretleri, tarihi ve doğal alanların zarar görmesine neden olurken, özellikle büyük turist gruplarının etkisi bu durumu daha da artırmaktadır. Turistik bölgelerdeki zararlar, tarihi mekanlardaki yapısal bozulmalar, dini ve kültürel miras unsurlarının tahribatı, kaçak yapılaşma ve doğal peyzajın tahribi gibi unsurlardan kaynaklanmaktadır. Ayrıca, bölgedeki düzensiz yapılaşma ve kontrolsüz turistik faaliyetler, tarihi ve kültürel mirasın sürdürülebilirliğini tehdit etmektedir. Bu bağlamda, kırsal destinasyonlarda turizmin çevresel ve kültürel sürdürülebilirliğini sağlamak için koruma-kullanım dengesi gözetilmeli, planlı turizm politikaları uygulanmalı ve yerel halkın bu sürece aktif katılımı sağlanmalıdır (Üzümcü vd., 2017: 59-60). Koruma-kullanım dengesi ile, korumanın ve kullanmanın birlikte ele alındığı, doğanın, doğal kaynakların ve biyolojik çeşitliliğin sürdürülebilir biçimde kullanılmasını ifade eder. Turizm açısından değerlendirildiğinde, ekonomik kaygılar nedeni ile günümüzde daha fazla alan turizme açılmakta ve doğal yaşam alanlarının sınırları ihlal edilmektedir. Buna karşın yapılması gerekenler ise, sürdürülebilir turizm yaklaşımı benimsenerek bu bölgelerde hem ekonomik fayda sağlayacak hem de yöre halkı için çeşitli fırsatlar sunacak, doğanın korunmasını da merkez alacak stratejiler geliştirmek ve uygulamaktır. Fakat ekonomik katkı ve yerel olanaklar öncelikli olurken doğal ve kültürel çevrenin korunmasına yönelik duyarlılık göz ardı edilmemelidir (Örmeci Güney ve Karataş, 2018: 5).

2.1. Taraklı İlçesinin Tarihi ve Turizm Potansiyeli

Taraklı, Marmara Bölgesi'nde yer alan Sakarya ilinin bir ilçesidir. Göynük ve Geyve ilçeleri arasında konumlanan Taraklı Sakarya merkeze 65 km uzaklıktadır. Sakarya ilinin en önemli yaylalarından bir tanesi olan Karagöl Yaylası bu bölgede yer almaktadır (T.C. Taraklı Belediyesi, t.y.). Taraklı ilçesinin konumu Harita 1'de gösterilmiştir.

Harita 1: Taraklı İlçesi Konum Haritası

Taraklı ilçesinin tarihi M.Ö. 2000'lere kadar uzanmaktadır. Bölge, öncelikle Roma ve Bizans'ın hakimiyetinde olup bu dönemde de önemli yerleşim merkezi olmuştur. İlerleyen dönemlerde bölge Selçuklulara ve Osmanlılara geçmiş o dönemlerde de önemli bir yerleşim yeri olmuştur. İlçe özellikle Osmanlı döneminden kalma mimari dokusu ve tarihi yapısı ile dikkatleri üzerine toplamıştır. Taraklı'nın Helenistik dönemde "Bytinia" adını alan bölge içinde yer aldığı ve eski adının "Dablar" olduğu bilinmektedir. Hisartep'e'de bulunan iki sarnıç M.Ö. 1000 ile M.Ö. 2000 arasına tarihlenmektedir. Ertuğrul Gazi, Hristiyan toprakları içerisinde yer alan Taraklı ilçesini Osmanlı Beyliği topraklarına katmıştır. İlçede yerel halkın şimşir kaşık ve tarak yapması nedeniyle Evliya Çelebi Seyahatname'sinde adının "Yenice Tarakçı" olarak anıldığından bahsetmektedir. Zamanla bu isim halk dilinde Taraklı olarak anılmaya başlamıştır (Sakarya Taraklı İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü, 2023). Tarihî İpek Yolu üzerinde bulunan Taraklı ilçesi Osmanlı döneminde İstanbul-Anadolu güzergâhı üzerinde önemli bir ticari merkez ve mola noktasıydı (Aktaş Yüksel, 2014).

İlçede bulunan tarihî yapılar Osmanlı dönemine ait geleneksel ahşap Türk evleri ve taş işçiliğinin birer örneklerini yansıtmaktadır. İlçe bünyesinde barındırdığı tarihî, kültürel ve doğal güzellikleri ile dikkat çekmektedir. İlçenin

sahip olduğu turizm potansiyeli hem kültürel hem de ekoturizm açısından önemli fırsatlar sunmaktadır. Osmanlı döneminden kalan tarihî ahşap evleri, taş yolları ve diğer tarihi yapıları ile ünlü olan bu ilçe birçok yerli ve yabancı turist tarafından da ilgi görmektedir. Örneğin; Taraklı Kalesi, Yusuf Paşa Camii ve diğer tarihî yapıları bunlardan birkaçıdır. Taraklı ilçesinin bu yapıları tarihî ve kültürel turizmin gelişimine katkı sağlamaktadır (Öztaş, 2006; Apay ve diğ., 2019; Önür ve diğ., 2022). Taraklı aynı zamanda sakin şehir olma özelliğinden dolayı birçok tarihî ve kültürel değerlerinin korunduğu bir alandır. Sakin bir şehir olma özelliği huzurlu bir ortam arayan turistler için cazip bir seçenek olsa da son zamanlarda bölgeye artan ilgiden dolayı yaşanan doğa, çevre ve ses kirliliği bölgeyi tehdit eden olumsuzluklar arasındadır (Demirkol ve Taşkıran, 2019: 66).

Fotograf 1: Taraklı İlçesinde Bulunan Tarihi Yapılar

Taraklı sahip olduğu fiziki coğrafya özellikleri ile de dikkat çekmektedir. Sahip olduğu topografya özellikleri, bitki örtüsü, su kaynakları; kampçılık, doğa yürüyüşleri, yayla turizmi, mağara turizmi ve yamaç paraşütü gibi diğer açık hava etkinlikleri için uygun ortamlar sunmaktadır. Ayrıca bölgede bulunan termal su kaynağı sağlık turizmi için uygun kullanım koşulları sağlamaktadır (T.C. Taraklı Belediyesi, t.y. (a); Zengin ve Eker, 2016: 173). İlçenin sahip olduğu zengin gastronomi kültürü de gastronomi turizmi için fırsatlar sunmaktadır (T.C. Taraklı Belediyesi, t.y. (b)). Taraklı, bunun yanı sıra çeşitli maddi ve manevi kültürel unsurları içinde barındıran bir bölgedir. Taraklı bölgesine özgü geleneksel el sanatları, tarihsel süreç içinde önemli bir yer edinmiştir. Bakırcılık, sıcak demircilik, çömlekçilik, semercilik, sepetçilik, tarakçılık, kaşıkcılık, saraççılık ve kilimcilik, Sakarya'da yer alan geleneksel el sanatları arasında

bulunmaktadır (Çolak ve Batman, 2021: 154). Taraklı bünyesinde barındırdığı maddi ve manevi unsurları ile kırsal turizm için eşsiz alanlardan biridir. Turizm potansiyeli yüksek olan bu alanlarda sürdürülebilir turizm anlayışının benimsenmesi önemli bir rol oynamaktadır.

Alanın ‘korunması gereken alan’ niteliğine kavuşması alanın kimliğini bozucu eylemlere engel olmakta ve var olan değerlerin gelecek nesillere bozulmaya uğramadan aktarılmasında önemli rol oynamaktadır. Korunan alanlar ile ilgili olarak sürdürülebilir turizm kapsamında gelişmesine yönelik 1991 yılında “Koruma Alanlarında Sürdürülebilir Turizm için Avrupa Beyannamesi” hazırlanmış, bu kapsamda 8 ilke belirtilmiştir (Gürer, 2003: 38-40):

1. Turizm yönetimine bütünleşik yaklaşım
2. Kaynakların korunması ve atıkların minimum seviyeye indirilmesi
3. Koruma görevinin paylaşımı ve miras bedelinin artırılması
4. Yerel grupların alakası
5. Yerel ekonomiye destek vermek
6. Uygun aynı zamanda kaliteli turizm ürünlerinin gelişimi
7. Uygulama ve eğitim
8. Duyarlı pazarlama ve tanıtım, reklam

Taraklı, koruma-kullanma ikilemi açısından değerlendirildiğinde, sahip olduğu avantajlar ve dezavantajlar bulunmaktadır. İlçe sahip olduğu doğal, kültürel ve sağlık turizmi açısından önemli bir potansiyele sahiptir. Ayrıca İstanbul, Kocaeli, Bursa, Eskişehir ve Ankara gibi mega kentlere ulaşım yönünden yakın bir konumda bulunması bölgenin sahip olduğu avantajlardır. Bölgenin bakir olması, kültürel zenginliklerinin korunması, geleneklerini koruyarak günümüzde de devam ettiriyor olmaları bölgenin cazibesini artırırken dokuma, ahşap işleme ve ferforje gibi sahip oldukları el sanatları ile de zengin bir mirası barındırmaktadır. Göynük ve Mudurnu gibi diğer turistik mekanlara yakınlığı da bölgenin sahip olduğu diğer avantajlar arasındadır. Ancak bununla birlikte, Taraklı, sahip olduğu bazı olumsuz özellikleri ile koruma-kullanma ikilemi açısından bazı dezavantajlara da sahiptir.

Turizm için ilçenin sahip olduğu sermayenin yetersiz olması, turizm kavramının yerel halk tarafından tam olarak bilinmemesi ve ilçede yaygın bir sektör olmaması, ilçenin bilinirliğinin düşük olması ve bu sebeple dışarıdan yatırım çekememesi bazı dezavantajlarındandır. Ayrıca ilçenin tanıtımının yeterli düzeyde olmaması da turizm potansiyelinin tam olarak ortaya çıkmasını engelleyen önemli bir dezavantajdır.

3. Yöntem

Bu çalışmanın amacı, Taraklı ilçesinin turizme kazandırılmasının ardından yaşanan değişimleri incelemek ve kırsal turizm bağlamında koruma-kullanma dengesini eleştirel bir bakış açısıyla değerlendirmektir. Araştırmada, Taraklı'nın kırsal turizm potansiyelinin sürdürülebilirlik çerçevesinde ele alınabilmesi amacıyla nitel araştırma yöntemi tercih edilmiştir. Nitel araştırmalar, araştırma konusunu doğal ortamında anlamaya, derinlemesine analiz etmeye ve olguları çok boyutlu olarak değerlendirmeye olanak tanır (Baltacı, 2019: 369). Bu bağlamda, veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Bu teknik, araştırmacının önceden hazırladığı sorular çerçevesinde görüşmeleri yürütmesine imkân tanırken;

aynı zamanda katılımcıların cevaplarına bağlı olarak yeni sorular ekleme, bazılarını çıkarma ya da soru sırasını değiştirme gibi esnekliğe de olanak sağlamaktadır. Katılımcıların düşüncelerini özgürce ifade edebilmelerine imkân tanıyan bu yapı, aynı zamanda standart sorularla veri tutarlılığını da korur. Bu yönüyle yarı yapılandırılmış görüşme tekniği, çalışmanın derinlemesine ve nitelikli veri elde etme amacına hizmet eden uygun bir araç olarak tercih edilmiştir (Akman Dömbekci ve Erişen, 2022: 145-146).

Araştırmaya “sürdürülebilirlik” ve “kırsal turizm” kavramları hakkında bilgi sahibi olan 5'i erkek 4'ü kadın olmak üzere farklı mesleklere sahip toplamda 9 kişi katılmıştır. Örneklem seçimi için Kartopu Örneklemme Tekniği tercih edilmiştir. Bu teknik, evrene dair bilginin sınırlı olduğu ve çalışma gurubuna ulaşmanın zor olduğu durumlarda uygulanabilmektedir. Araştırmacı, örneklem oluşturmak amacıyla belirli kriterlere uyan birkaç kişi ile görüşerek, benzer niteliklere sahip diğer bireyler hakkında bilgi toplamaktadır. Bu süreç, yeterli sayıda katılımcıya ulaşana kadar devam etmektedir. Bu yöntem, örneklem dahil edilmesi gereken kişilerin belirlenmesinin zor olduğu durumlarda oldukça yararlıdır (Baltacı, 2018: 253). Bu çalışma kapsamında “sürdürülebilirlik” ve “kırsal turizm” konusunda bilgi sahibi olan bireylerin kim olduğunun bilinmesinin zor olması sebebiyle Kartopu Örneklemesi tercih edilmiştir. İlk olarak, 3, 4 ve 9 numaralı katılımcılara ulaşılmıştır. Bu katılımcılar aracılığıyla diğer katılımcılara da erişim sağlanmıştır.

Tablo 1: Katılımcıların Genel Bilgileri

Katılımcı	Cinsiyet	Yaş	Meslek
1	Erkek	56	Gazeteci
2	Erkek	58	Dernek Başkanı
3	Erkek	67	Eski Belediye Başkanı
4	Kadın	42	Esnaf
5	Kadın	40	Spor Daire Başkanlığında Memur
6	Kadın	31	Belediye Çalışan
7	Erkek	72	Turizm Rehberi
8	Kadın	25	Otel Çalışanı
9	Erkek	50	Esnaf

Tablo 2'deki katılımcı profiline bakıldığında, farklı yaş gruplarından ve mesleklerden bireyler araştırmaya dahil edilmiştir. Katılımcıların yaş aralığı 25 ile 72 arasında değişmekte olup, kırsal turizm konusunda farklı deneyim ve bakış açılarına sahip bireylerden veri toplanmıştır. Erkek katılımcılar arasında gazeteci, dernek başkanı, eski belediye başkanı, turizm rehberi ve esnaf gibi meslek grupları yer alırken, kadın katılımcılar arasında esnaf, belediye çalışanı, spor daire başkanlığında memur ve otel çalışanı bulunmaktadır.

Araştırmanın sınırları gereğince Taraklı'nın köyleri kapsam dışı bırakılmıştır. Araştırmada veriler araştırmacılar tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış sorular ile 1 Mart-1Nisan tarihleri arasında toplanmıştır. Görüşme sorularının güvenilirliğini artırmak amacıyla araştırmada bir ön test (pilot çalışma) gerçekleştirilmiştir. Pilot çalışma sonucunda soruların anlaşılabilirliği değerlendirilmiş ve gerekli düzenlemeler yapılmıştır. Ayrıca, verilerin analizinde kodlayıcılar arası tutarlılığı sağlamak için bağımsız

kodlayıcılar tarafından değerlendirme yapılmış ve uyum düzeyi ölçülerek güvenilirlik artırılmıştır.

Görüşmeler, 9 katılımcı ile yüz yüze gerçekleştirilmiş ve her biri yaklaşık 30 dakika sürmüştür. Veri toplama sürecinde katılımcılara soruların amacı ve içeriği hakkında bilgi verilmiş, randevular önceden telefonla alınmıştır. Görüşmeler ses kaydı ile kayıt altına alınarak yazılı hale getirilmiş ve nitel araştırmada veri doygunluğu sağlanana kadar örneklem süreci devam etmiştir.

Tablo 2: Görüşmeler İçin Hazırlanan Soru Formu

1. Taraklı'da koruma-kullanma ikilemi kapsamında yapılan çalışmalar hakkında ne düşünüyorsunuz? Bu konu hakkındaki görüşleriniz nelerdir?
2. Taraklı koruma kullanma kapsamında kırsal turizm ile ilgili ne gibi çalışmalar mevcuttur?
3. Koruma kullanma anlamında yapılan sizce ideal bir koruma kullanma nasıl olmalıdır?
4. Etkin sürdürülebilir koruma kullanma politikaları konusunda kalıcı adımlar atılıyor mu?
5. Sürdürülebilir koruma kullanma politikaları konusunda diğer kuruluşlara ve hükümetlere düşen görevler nelerdir?
6. Sizce Taraklı'da bu alandaki çalışmalar nasıldır? Ne gibi olumlu yanları vardır?
7. Gelecekte bu alandaki eksiklikleri gidermek için önerileriniz nelerdir?
8. Taraklı'nın koruma-kullanma konusunda Turizm alanında hedefleri nelerdir? Sizce hedefler ne olmalıdır?
9. Sizce hedefler ne olmalıdır? Şu ana kadar bu hedefler gerçekleştirildi mi?

Araştırmanın geçerliliği ve güvenilirliği üzerine yapılan çalışmalara göre, nitel araştırmalarda elde edilen verilerin doğrulanması genellikle çeşitleme, katılımcı ve meslektaş teyidi gibi yöntemlerle gerçekleştirilir (Yıldırım ve Şimşek, 2013: 290). Araştırmanın güvenilirliğini değerlendirmek için Miles ve Huberman'ın (2015) güvenilirlik formülü kullanılmıştır. Bu formüle göre güvenilirlik oranı, Görüş Birliği / (Görüş Birliği + Görüş Ayrılığı) $\times$ 100 şeklinde hesaplanmaktadır. Çalışmada iki bağımsız kodlayıcı tarafından elde edilen veriler ayrı ayrı kodlanmış ve ardından kodlama sonuçları karşılaştırılmıştır. Kodlayıcılar arasında %81'lik bir uyum sağlanmıştır, bu da Miles ve Huberman'ın belirlediği en az %80'lik kabul edilebilir güvenilirlik eşiğini karşılamaktadır. Kodlama sürecinde, temalar önceden belirlenmiş analiz çerçevesine göre oluşturulmuştur. Kodlama sürecindeki tutarlılığı artırmak adına, kodlayıcılar arasında ortaya çıkan görüş ayrılıkları gözden geçirilerek mutabakat sağlanmıştır.

$$\text{Güvenirlilik} = \frac{\text{Görüş Birliği (9)}}{\text{Görüş Birliği (9) + Görüş Ayrılığı (2)}} \times 100 = 81,81$$

Çalışma grubunda yer alan katılımcıların sorulara verdikleri cevaplar içerik analizi yöntemi ile analiz edilmiştir. Çalışmadaki içerik analizi, metnin/raporun içeriğindeki anlamların keşfini bulmaya yarayan bir analiz tekniğidir. Metin, ses, video, görsel vb. içerisinde sembol ve anlam bulunduran her içerik olabilmekte ve sözcükler; anlamlar, iletiler, semboller, düşünceler, tema ve kategorilerin keşfedilmesine olanak tanımaktadır (Krippendorff, 2004: 24). Veriler, içerik analizine göre kodlanmış, temalar belirlenmiş ve düzenlenmiştir. Analiz sürecinde MAXQDA 2020 programı kullanılarak 9 tema oluşturulmuştur. Bu program, nitel verilerin transkribi, kodlanması, temaların nicelleştirilmesi ve görselleştirilmesi gibi işlemleri kolaylaştırmaktadır (Dereli, 2023: 150). Doküman ve görüşme analizleri tamamlandıktan sonra elde edilen bulgular, tablolar aracılığıyla yorumlanarak diğer verilerle ilişkilendirilmiştir.

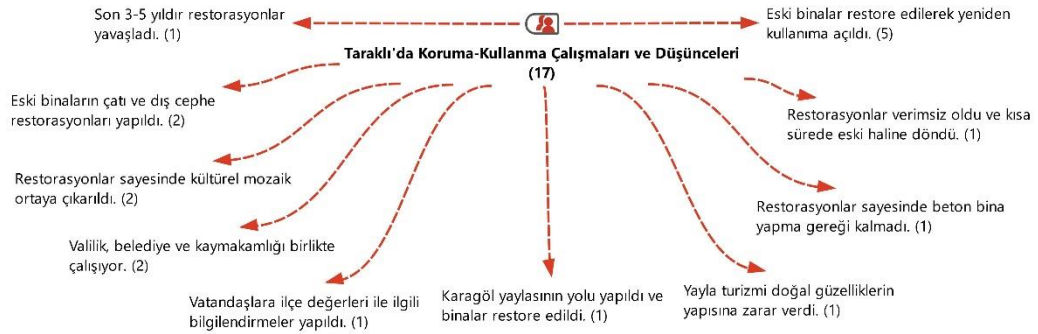
4. Bulgular

Sürdürülebilirlik çerçevesinde Taraklı'nın kırsal turizm potansiyelini koruma ve kullanım dengesi bağlamında değerlendirmeye yönelik olarak gerçekleştirilen bu çalışmada kodlama yapılan 9 temaya yönelik bulgulara yer verilmiştir. Toplamda 119 kodlama yapılmıştır.

4.1. Taraklı'da Koruma-Kullanma Çalışmaları ve Düşünceleri Temasına İlişkin Bulgular

Şekil 1'de Taraklı'da koruma-kullanma çalışmaları ve düşünceleri temasına ilişkin hiyerarşik kod-alt kod modeline dair bulgular gösterilmiştir.

Şekil 1: Taraklı'da Koruma-Kullanma Çalışmaları ve Düşünceleri Temasına İlişkin Model

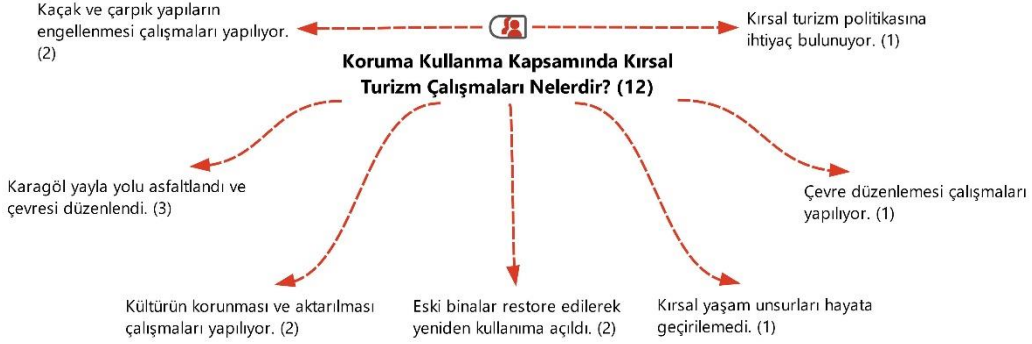

Şekil 1'deki sonuçlara bakıldığında, katılımcıların yaptıkları yorumlarda en fazla vurgunun eski binaların restore edilerek yeniden kullanıma açılması (5) koduna yapıldığı görülmektedir. Çatı ve dış cephelerinin onarıldığı (2), restorasyon çalışmalarıyla birlikte kültürel zenginliklerin ortaya çıkarıldığı (2) ve Karagöl yaylasına yol yapıldığı (1) kodlarına dair görüş bildirenler de vardır. Ancak, bazı katılımcılar restorasyonların verimsiz olduğunu ve binaların kısa sürede eski hâllerine döndüğünü (1) son birkaç yıldır restorasyon çalışmalarının yavaşladığını (1) ve yayla turizminin doğal güzelliklere zarar verdiğini (1) ifade etmişlerdir. Diğer yandan, bazı katılımcılar valilik, belediye ve kaymakamlığın birlikte çalıştığını (2), restorasyonlar sayesinde beton binalara ihtiyaç kalmadığını (1) ve ilçenin değerleri konusunda halkın bilgilendirildiğini (1) dile getirmişlerdir.

4.2. Koruma-Kullanma Kapsamında Kırsal Turizm Çalışmaları Temasına İlişkin Bulgular

Şekil 2'de Taraklı'da koruma-kullanma kapsamında kırsal turizm çalışmaları temasına ilişkin hiyerarşik kod-alt kod modeline dair bulgular gösterilmiştir.

Şekil 2: Koruma-Kullanma Kapsamında Kırsal Turizm Çalışmaları Temasına İlişkin Model

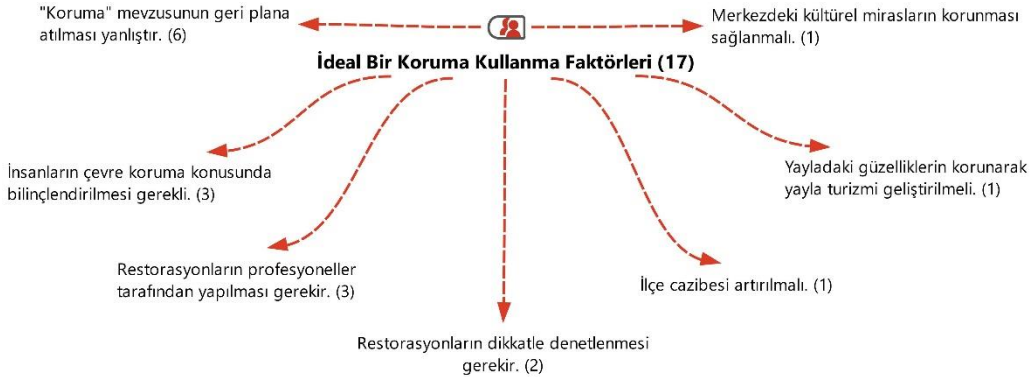

Şekil 2'de yer alan verilere göre turizm çalışmaları kapsamında katılımcılar tarafından en fazla vurgunun "Karagöl yaylası yolunun asfaltlandığı ve çevresinin düzenlendiği (3)" koduna yapıldığı görülmektedir. İkinci sırada en fazla vurgunun ise "Eski binaların restore edilip yeniden kullanıma açıldığı (2)", günümüzde yürütülen çalışmalar arasında "Kaçak ve çarpık yapılaşmanın önlenmesi (2)", "Kültürün korunması ve gelecek kuşaklara aktarılması (2)", kodlarına yapıldığı görülmektedir. Bazı katılımcılar ise "Çevre düzenleme çalışmalarının yapıldığını (1)", "Kırsal yaşam unsurlarının tam olarak hayata geçirilemediğini (1)" ve "Kırsal turizm politikalarına ihtiyaç duyulduğunu (1)" ifade etmişlerdir.

4.3. İdeal Bir Koruma-Kullanma Faktörleri Temasına İlişkin Bulgular

Şekil 3'te Taraklı'da ideal bir koruma-kullanma faktörleri temasına ilişkin hiyerarşik kod-alt kod modeline dair bulgular gösterilmiştir.

Şekil 3: İdeal Bir Koruma-Kullanma Faktörleri Temasına İlişkin Model

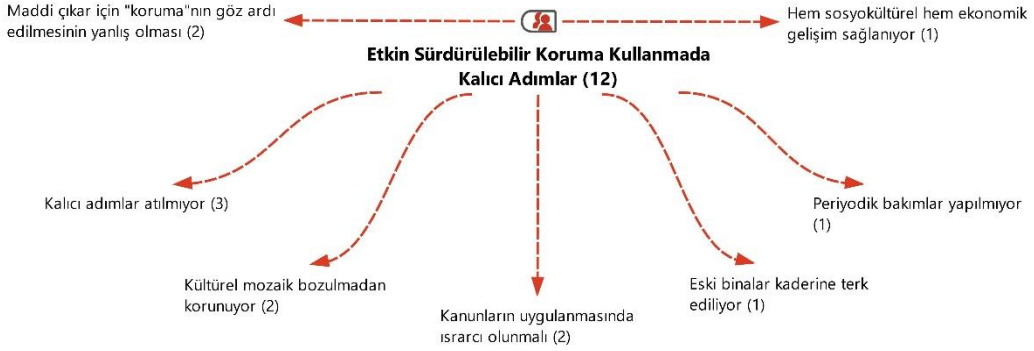

Şekil 3'te görüldüğü üzere, katılımcıların en fazla "Koruma mevzusunun geri plana atılmasının yanlış olduğu" koduna vurgu yaptıkları görülmektedir. Katılımcılar ayrıca insanların çevre koruma konusunda bilinçlendirilmesinin (3), restorasyonların profesyoneller tarafından yapılmasının (3), restorasyonların dikkatle denetlenmesinin (2), ilçe cazibesinin artırılmasının (1), yayladaki güzelliklerin korunarak yayla turizminin geliştirilmesinin (1), merkezdeki kültürel mirasların korunmasının sağlanması (1) gerektiğini ifade etmişlerdir.

4.4. Etkin Sürdürülebilir Koruma-Kullanmada Kalıcı Adımlar Temasına İlişkin Bulgular

Şekil 4'te Taraklı'da Etkin sürdürülebilir koruma-kullanmada kalıcı adımlar temasına ilişkin hiyerarşik kod-alt kod modeline dair bulgular gösterilmiştir.

Şekil 4: Etkin Sürdürülebilir Koruma-Kullanmada Kalıcı Adımlar Temasına İlişkin Model

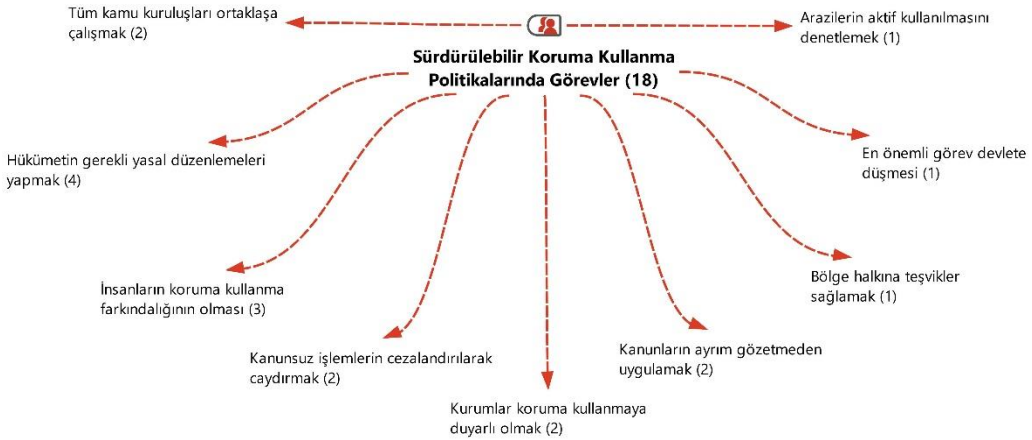

Şekil 4'teki çıktılar değerlendirildiğinde, katılımcılar en fazla “Kalıcı adımlar atılmadığı (3)” koduna vurgu yapmışlardır. Bu katılımcıların aksine bazı katılımcılar, maddi çıkar için korumanın göz ardı edilmesinin yanlış olduğunu (2), kanunların uygulanmasında ısrarcı olunması gerektiğini (2), kültürel mozaik bozulmadan korunması gerektiğini (2), eski binaların kaderine terk edildiğini (1), periyodik bakımlar yapılması gerektiğini (1), hem sosyo-kültürel hem ekonomik gelişim sağlandığını (1) ifade etmişlerdir.

4.5. Sürdürülebilir Koruma-Kullanma Politikalarında Görevler Temasına İlişkin Bulgular

Şekil 5'te Taraklı'da Sürdürülebilir koruma-kullanma politikalarında görevler temasına ilişkin hiyerarşik kod-alt kod modeline dair bulgular gösterilmiştir.

Şekil 5: Sürdürülebilir Koruma-Kullanma Politikalarında Görevler Temasına İlişkin Model

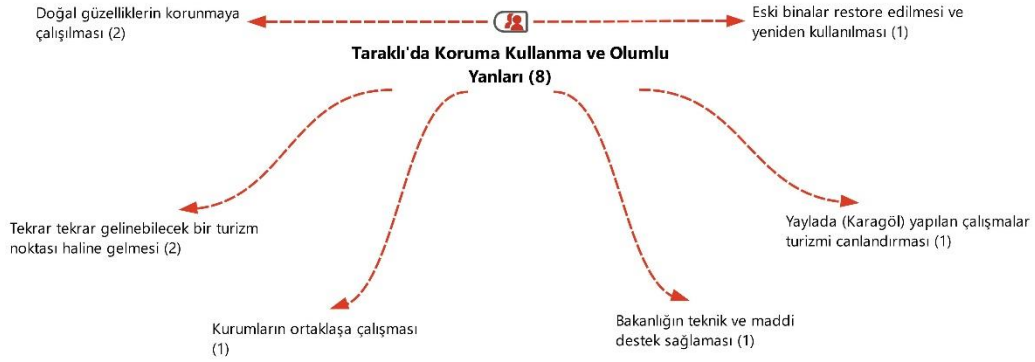
Şekil 5'te görüldüğü üzere, katılımcıların “Hükümetin gerekli yasal düzenlemeleri yapmak” koduna en fazla vurgu yaptıkları görülmektedir. Ayrıca katılımcıların “İnsanların koruma kullanma farkındalığının olması” gerektiği koduna da vurgu

yaptıkları görülmektedir. Diğer yandan katılımcılar tüm kamu kuruluşlarının ortaklaşa çalışmasını (2), kanunların ayırım gözetmeden uygulanması gerektiğini (2), kanunsuz işlemlerin cezalandırılarak caydırılmasının gerektiğini (2), kurumların koruma kullanmaya duyarlı olması gerektiğini (2), bölge halkına teşvikler sağlanması gerektiğini (1), arazilerin aktif kullanılmasının denetlemesi gerektiğini (1), en önemli görevin devlete düştüğünü (1) ifade etmişlerdir.

4.6. Taraklı'da Koruma-Kullanma ve Olumlu Yanları Temasına İlişkin Bulgular

Şekil 6'da Taraklı'da koruma-kullanma ve olumlu yanları temasına ilişkin hiyerarşik kod-alt kod modeline dair bulgular gösterilmiştir.

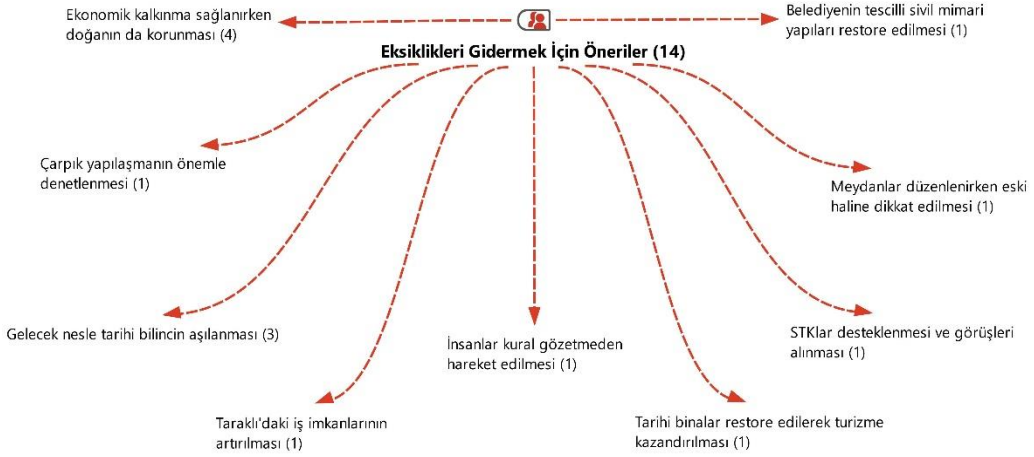
Şekil 6: Taraklı'da Koruma-Kullanma ve Olumlu Yanları Temasına İlişkin Model

Şekil 6'daki çıktılar değerlendirildiğinde katılımcılar Taraklı'da koruma-kullanma çalışmaları olarak "Doğal güzelliklerin korunmaya çalışılması (2)" ve "Tekrar tekrar gelinebilecek bir turizm noktası haline gelmesi (2)" kodlarına en fazla vurgu yaptıkları görülmektedir. Kurumların ortaklaşa çalışma yaptıklarını (1), bakanlığın teknik ve maddi destek sağladığını (1) ve eski binaların restore edildiğini ve yeniden kullanıldığını (1), yaylada (Karagöl) yapılan çalışmalar ile turizmin canlanması (1) kodlarına da en az bir vurgu yaptıkları görülmektedir.

4.7. Eksiklikleri Gidermek İçin Öneriler Temasına İlişkin Bulgular

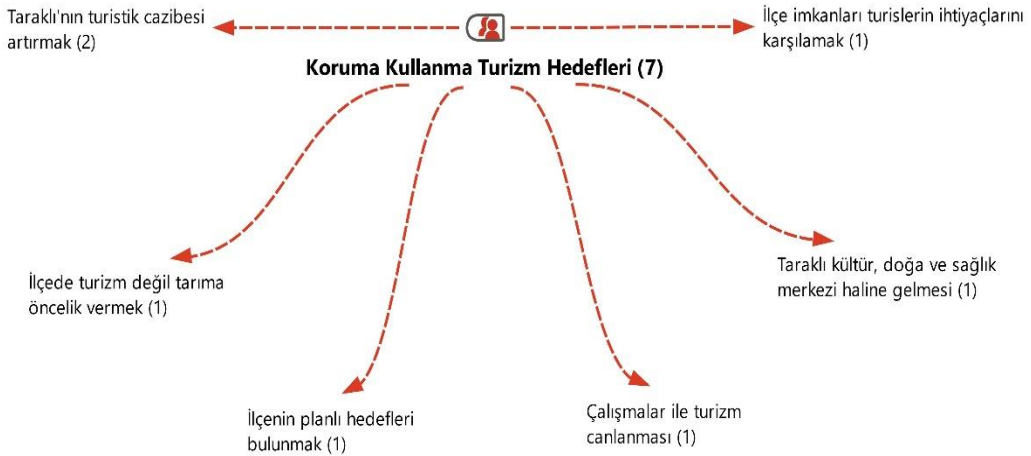
Şekil 7'de Taraklı'da eksiklikleri gidermek için öneriler temasına ilişkin hiyerarşik kod-alt kod modeline dair bulgular gösterilmiştir.

Şekil 7: Eksiklikleri Gidermek İçin Öneriler Temasına İlişkin Model

Şekil 7'de görüldüğü üzere, katılımcılar en fazla eksiklerin giderilmesi konusundaki önerilerinde "Ekonomik kalkınma sağlanırken doğanın da korunması gerektiğine" vurgu yapmışlardır. Diğer en fazla vurgu ise "Gelecek nesle tarihi bilincin aşılması" gerektiği koduna yapılmıştır. İnsanların kural gözetmeden hareket ettiğinin (1), çarpık yapılaşmanın önemle denetlenmesinin (1), Taraklı'daki iş imkanlarının artırılmasının (1), tarihi binaların restore edilerek turizme kazandırılmasının (1), STK'ların desteklenmesinin ve görüşlerinin alınmasının (1), meydanlar düzenlenirken eski hâline dikkat edilmesinin (1) ve belediyenin tescilli sivil mimari yapılarının restore edilmesi gerektiğinin (1) altını çizerek önerilerde bulunmuşlardır.

4.8. Koruma-Kullanma Turizm Hedefleri Temasına İlişkin Bulgular

Şekil 8'de Taraklı'da koruma-kullanma turizm hedefleri temasına ilişkin hiyerarşik kod-alt kod modeline dair bulgular gösterilmiştir.

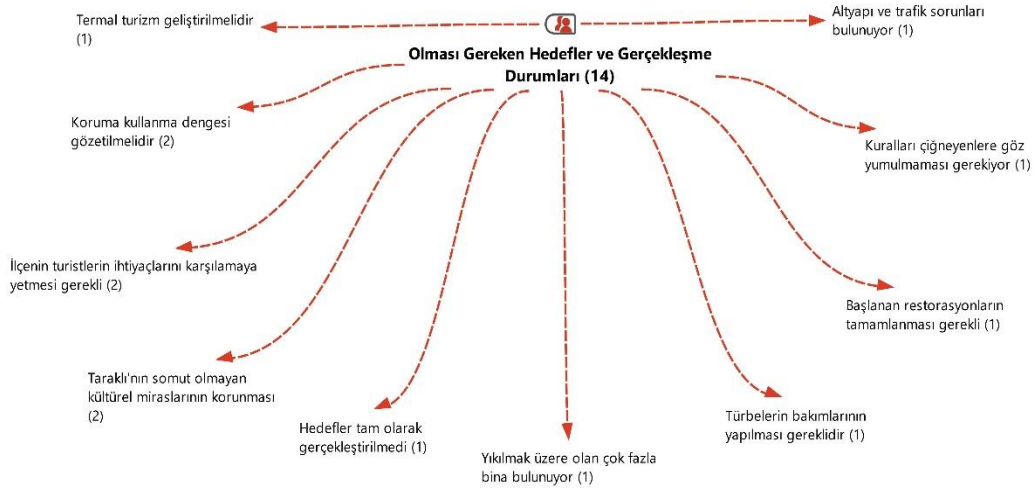
Şekil 8: Koruma-Kullanma Turizm Hedefleri Temasına Model

Şekil 8’de yapılan analize göre, katılımcıların Taraklı’nın koruma-kullanma konusunda turizm alanında hedefleri olarak en fazla vurguyu “Taraklı’nın turistik cazibesini artırmak” koduna yaptıkları görülmektedir. İlçenin planlı hedeflerinin bulunması (1), çalışmalar ile turizmin canlandırılması (1), ilçe imkânları doğrultusunda turistlerin ihtiyaçlarının karşılanması (1), ilçede turizm değil tarıma öncelik verilmesi (1) ve Taraklı kültür, doğa ve sağlık merkezi hâline getirilmesi (1) kodlarına da en az bir defa vurgu yapıldığı görülmektedir.

4.9. Olması Gereken Hedefler ve Gerçekleşme Durumları Temasına İlişkin Bulgular

Şekil 9’da Taraklı’da olması gereken hedefler ve gerçekleşme durumları temasına ilişkin hiyerarşik kod-alt kod modeline dair bulgular gösterilmiştir.

Şekil 9: Olması Gereken Hedefler ve Gerçekleşme Durumları Temasına İlişkin Model

Şekil 9’da görüldüğü üzere, katılımcılar olması gereken hedefler olarak en fazla koruma-kullanma dengesi gözetilmesi gerektiği (2), ilçenin turistlerin ihtiyaçlarını karşılamaya yetmesinin gerekli olduğu (2), başlanan restorasyonların tamamlanması gerektiği (2), Taraklı’nın somut olmayan kültürel miraslarının korunması gerektiği (2) kodlarına vurgu yaptıkları görülmektedir. Diğer yandan yıkılmak üzere olan çok fazla bina bulunduğu (1), kuralları çiğneyenlere göz yumulmaması gerektiği (1), termal turizmin geliştirilmesinin gerektiği (1), türebelerin bakımlarının yapılmasının gerekli olduğu (1) ve altyapı ve trafik sorunları bulunduğu (1) kodlarına da vurgu yapılmıştır. Diğer yandan katılımcılar bu hedeflerin tam olarak gerçekleştirilmediği (1) koduna da vurgu yapmışlardır.

4.10. Çapraz Tablolara İlişkin Bulgular

Tablo 3’te çalışma kapsamında katılımcıların demografik değişkenleri olarak alınan cinsiyet değişkenine göre yapılan kodlamalar gösterilmiştir.

Tablo 3: Çapraz Tablolara İlişkin Bulgular

	Erkek	Kadın	Toplam
Koruma-kullanma kapsamında kırsal turizm çalışmaları			
Eski binalar restore edilerek yeniden kullanıma açıldı	2	3	5
Koruma-Kullanma Kapsamında Kırsal Turizm Çalışmaları			
Karagöl yayla yolu asfaltlandı ve çevresi düzenlendi	2	1	3
İdeal bir koruma kullanma faktörleri			
"Koruma" mevzusunun geri plana atılması yanlıştır	4	2	6
İnsanların çevre koruma konusunda bilinçlendirilmesi gerekli	3	0	3
Restorasyonların profesyoneller tarafından yapılması gerekir	2	1	3
Etkin sürdürülebilir koruma-kullanmada kalıcı adımlar			
Kalıcı adımlar atılmıyor	3	0	3
Sürdürülebilir koruma-kullanma politikalarında görevler			
İnsanların koruma-kullanma farkındalığının olması	1	2	3
Hükümetin gerekli yasal düzenlemeleri yapmak	4	0	4
Eksiklikleri gidermek için öneriler			
Ekonomik kalkınma sağlanırken doğanın da korunması	1	3	4
Gelecek nesle tarihî bilincin aşılması	2	1	3

Tablo 3'e göre, Taraklı'da koruma-kullanma çalışmaları ve düşünceleri teması altında kadınlar erkeklere kıyasla daha fazla eski binalar restore edilerek yeniden kullanıma açıldığını ifade etmektedir.

Koruma-kullanma kapsamında kırsal turizm çalışmalar teması altında erkekler kadınlara göre daha fazla oKaragöl yayla yolu asfaltlandığını ve çevresi düzenlendiğini söylemektedir.

İdeal bir koruma-kullanma faktörleri teması altında erkekler kadınlara göre daha fazla "koruma" mevzusunun geri plana atılmasının yanlış olduğunu, insanların çevre koruma konusunda bilinçlendirilmesinin gerekli olduğunu ve restorasyonların profesyoneller tarafından yapılması gerektiğinden bahsetmişlerdir.

Etkin sürdürülebilir koruma-kullanmada kalıcı adımlar teması altında erkekler, kadınlara oranla daha fazla kalıcı adımlar atılmadığını söylemektedir.

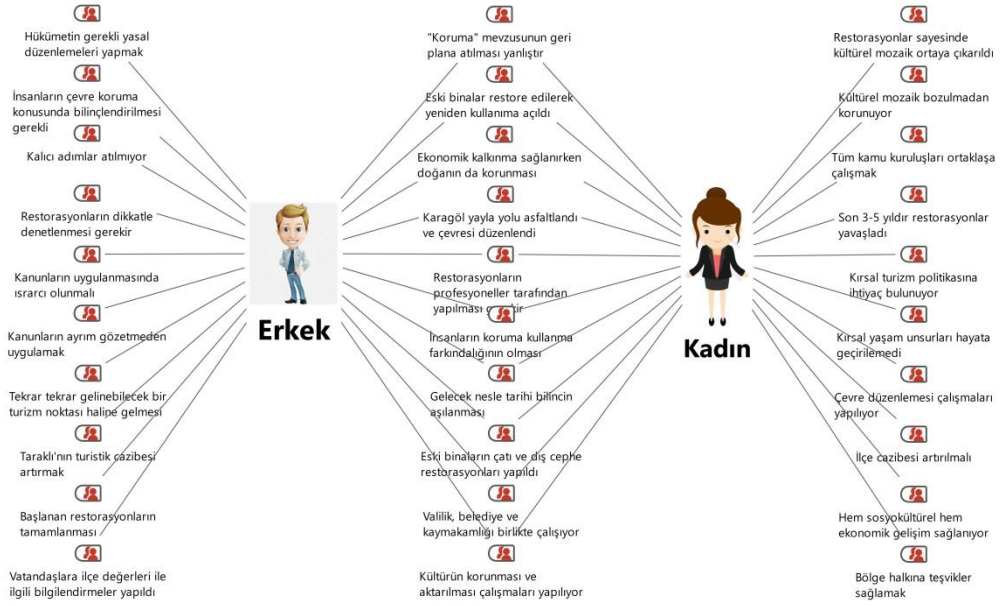
Sürdürülebilir koruma-kullanma politikalarında görevler teması altında kadınlar erkeklere nazaran daha fazla hükümetin gerekli yasal düzenlemeleri yaptığını söylemektedir. Aynı zamanda bu tema altında erkekler kadınlara göre daha fazla insanların koruma- kullanma farkındalığının olması gerektiğini ifade etmişlerdir.

Eksiklikleri gidermek için öneriler teması altında kadınlar, erkeklere göre daha fazla ekonomik kalkınma sağlarken; doğanın da korunması gerektiğini söylemişlerdir. Erkekler, kadınlara göre daha fazla gelecek nesle tarihi bilincin aşılması gerektiğini ifade etmişlerdir.

4.11. Cinsiyet Değişkenine Göre İki Vaka Modeli ile İlgili Bulgular

Şekil 10'da çalışma kapsamında katılımcılardan alınan demografik bilgi olan cinsiyet değişkenine göre iki vaka modeli verilmektedir.

Şekil 10: Cinsiyet Değişkenine İlişkin İki Vaka Modeli

Erkek ile kadın katılımcılar ortak olarak "koruma" mevzuatının geri plana atılmasının yanlış olduğunu, eski binaların restore edilerek yeniden kullanıma açıldığını, ekonomik kalkınma sağlanırken doğanın da dikkate alınarak korunması gerektiğini, Karagöl yayla yolu asfaltlandığını ve çevresinin düzenlendiğini, restorasyonların profesyoneller tarafından yapılması gerektiğini, insanların koruma-kullanma farkındalığının olması gerektiğini, gelecek nesle tarihi bilincin aşılması gerektiğini, eski binaların çatı ve dış cephe restorasyonları yapıldığını, valilik, belediye ve kaymakamlığın birlikte çalışıldığını, kültürün korunması ve aktarılması çalışmalarının yapılması gerektiğini ifade etmişlerdir.

5. Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Taraklı ilçesi tarihî geçmişi, kültürel zenginlikleri, mimari yapıları, geleneksel el sanatları, yerel ürünleri ve sağlık turizmi potansiyeli gibi önemli ve cazip bir turizm destinasyonu olarak ön plana çıkmaktadır. Geleneksel kültürünün günümüze kadar bozulmadan taşındığı bu ilçe sahip olduğu turizm potansiyelinden daha fazlasını barındırmaktadır. Bu çalışmanın amacı, bu potansiyellerin koruma-kullanma ikilemi çerçevesinde sürdürülebilirlik ilkeleri doğrultusunda gerekli adımların atılmasını sağlamaktır. Ayrıca bu çalışma sürdürülebilir turizm ve destinasyon yönetimi teorilerine kırsal turizm bağlamında önemli katkılar sunmaktadır. Öncelikle, koruma-kullanma dengesi çerçevesinde kırsal alanlardaki tarihi ve doğal mirasın sürdürülebilir yönetiminin nasıl sağlanabileceğine dair ampirik veriler ortaya koymaktadır. Çalışma, sürdürülebilir turizmin yalnızca ekonomik kalkınmayı değil, aynı zamanda ekolojik ve kültürel sürdürülebilirliği de kapsamı gerektiğini vurgulayarak, destinasyon yönetimi teorilerine entegre bir bakış açısı sunmaktadır. Ayrıca, yerel halkın ve kamu kurumlarının rolüne dair bulgular sunarak, paydaş katılımının sürdürülebilir turizm politikalarındaki önemini ortaya koymaktadır. Bu yönüyle, kırsal destinasyon yönetimi ve sürdürülebilir turizm literatürüne özgün katkılar sağlamaktadır.

Taraklı'da koruma-kullanma çalışmaları ve düşünceleri teması altında verilen cevaplar değerlendirildiğinde; eski binaların restore edilerek yeniden kullanıma açıldığı,

çatı ve dış cephelerinin onarıldığı, restorasyon çalışmalarıyla birlikte kültürel zenginliklerin ortaya çıkarıldığı ve Karagöl yaylasına yol yapıldığı şeklindedir. Ancak, Yılmaz ve diğerleri (2016) tarafından gerçekleştirilen Güzelyurt kasabası (Aksaray) için sürdürülebilir yerel kalkınma stratejisi kapsamında yavaş şehir potansiyeli incelenen çalışmada, Güzelyurt'taki tarihi yapıların ve mekânların korunması ve kullanımı konusunda, bazı özel girişimcilerin çabaları dışında kamuya ait herhangi bir çalışma olmadığı ifade edilmiştir. Taraklı'daki çalışma, Güzelyurt'taki duruma göre daha pozitif bir tablo ortaya koymaktadır. Benzer şekilde kamu- özel sektör iş birliğinin her iki bölge için de daha etkin hâle getirilmesinin sürdürülebilir kalkınma açısından önemli olduğu ortaya çıkmaktadır.

Katılımcılar, kırsal turizm çalışmaları kapsamında Karagöl Yaylası yolunun asfaltlandığını ve çevresinin düzenlendiğini belirtmiştir. Ayrıca, eski binaların restore edildiğini, kaçak ve çarpık yapılaşmanın önlendiğini vurgulamışlardır. Kültürel mirasın korunması ve gelecek kuşaklara aktarılması için çeşitli çevre düzenleme faaliyetlerinin yapıldığı ifade edilmiştir. Bununla birlikte, kırsal yaşam unsurlarının tam anlamıyla hayata geçirilemediği ve kırsal turizm politikalarına ihtiyaç duyulduğu da dile getirilmiştir. Benzer şekilde, Üzümcü ve diğ. (2017) koruma-kullanma dengesi kapsamında eleştirel bir perspektifle yaptıkları çalışmada; Sille'de kırsal turizm sonucunda göçün engellenmesi, göç alması ile bölgede nüfusun artması, el sanatları ve gastronomik ürünlere talebin artması ile ekonominin canlanması, altyapı, konut ve çalışma koşullarının iyileştirilmesi vb. olumlu değişikliklere sebep olabileceğini belirtmişlerdir. Ayrıca aynı çalışmada bölgede turizmin hızlı ve plansız gelişimi tarım arazilerinin azalmasına, tarım üreticilerinin ticarete yönelmesine tarım alanlarının aşırı ve plansız kullanımı, tarımsal arazilerin yanı sıra doğal ve kültürel sit alanlarının zarar görmesine yol açarak koruma ve kullanım dengesinin bozulmasına neden olabileceği ifade edilmiştir. Her iki çalışmada da kırsal turizmin gelişimi ile birlikte hem olumlu ekonomik ve sosyal sonuçlar elde edildiği hem de plansız gelişimin doğal ve kültürel alanlar üzerinde risk oluşturabileceği görülmektedir.

Taraklı'da koruma-kullanma ve olumlu yanları teması altında verilen cevaplar değerlendirildiğinde ise katılımcıların büyük çoğunluğu; "Doğal güzelliklerin korunmaya çalışılması" ve "Tekrar tekrar gelinebilecek bir turizm noktası hâline gelmesi" gerektiğine dair ifadelerde bulunmuşlardır. Güngör (2016) tarafından Zelve Açık Hava Müzesi örneğinde koruma statülerinin koruma-kullanma dengesine etkisinin incelendiği araştırmada katılımcıların büyük çoğunluğunun "Zelve vadisinde koruma statüsü ile artan ziyaret talebinin olumlu ve olumsuz sonuçları nelerdir?" sorusuna artan ziyaret talebinin ekonomik açıdan olumlu bir şekilde değerlendirildiği, ancak bazı kişilerin bu durumun Zelve açık hava müzesindeki tahribatı artırdığını dile getirdiği belirtilmiştir. Bu iki çalışmada elde edilen bulgular, koruma statülerinin ekonomik faydalar getirmesinin yanı sıra çevresel sürdürülebilirlik açısından riskler barındırdığını göstermektedir. Taraklı için de benzer bir yaklaşımın benimsenmesi, koruma-kullanma dengesinin sağlanması adına kritik bir öneme sahiptir. Demir ve Boz tarafından (2017) Cumalıkızık köyünde kırsal turizm faaliyetinde bulunan 30 işletmeci ile gerçekleştirdikleri bir araştırmada köyün önemli bir kırsal turizm potansiyelinin bulunduğu, özellikle kadın girişimciliğe fırsatlar sunduğu ve işletmecilerin kırsal turizm faaliyetlerinden memnun oldukları sonucuna varmışlardır. Aktürk'ün (2021) Cumalıkızık köyünde gerçekleştirdiği çalışmada, bölgenin koruma sorunları ele alınmıştır. Araştırma bulgularına göre, köydeki temel sorunlar arasında mimari yapılar öne çıkmakta olup, ekonomik zorluklar bu sorunları daha da derinleştirmektedir. Bu durum, alanın fiziki yapısında bozulmalara ve eskimelere neden olduğu anlaşılmaktadır. Bozkurt'un (2021) araştırmasına göre, Şirince köyü önemli kültürel değerlere sahip olmakla birlikte zamanla değişim ve

bozulmaya uğramıştır. Özellikle tarımsal faaliyetlerin azalması ve geleneksel konutların terk edilerek yerlerini turizm odaklı kullanımlara bırakması dikkat çekmektedir.

Sonuç olarak katılımcıların özellikle tarihi ve kültürel mirasın korunmasına yönelik çalışmalara önem verdiğini, ancak bazı restorasyon projelerinin yeterince verimli olmadığını düşündüğünü göstermektedir. Kırsal turizm kapsamında gerçekleştirilen altyapı ve çevre düzenlemeleri olumlu karşılanmakla birlikte, kaçak yapılaşmanın önlenmesi, restorasyon süreçlerinin profesyonelce yürütülmesi ve doğayla uyumlu turizm politikalarının benimsenmesi gerektiği vurgulanmaktadır. Ayrıca, kamu kurumları arasındaki iş birliğinin artırılması, yasal düzenlemelerin etkin şekilde uygulanması ve halkın bilinçlendirilmesi gerekliliği öne çıkmaktadır. Katılımcılar, Taraklı'nın turistik cazibesinin artırılması, altyapı sorunlarının giderilmesi, termal turizmin geliştirilmesi ve kültürel mirasın korunarak gelecek kuşaklara aktarılması gerektiğini belirtmektedir. Sonuç olarak, Taraklı'nın sürdürülebilir turizm gelişimi için kapsamlı ve bütüncül bir planlama sürecine ihtiyaç duyulmaktadır. Turizmin geliştirilebilmesi için öncelikle altyapı ve üstyapı yatırımlarının planlaması ardından bu programların faaliyete geçirilmesi ile mümkün olduğu görülmektedir. Yapılacak olan bu çalışmaların sürdürülebilirlik ilkeleri doğrultusunda, geleneksel mimariyi bozmayacak şekilde gerçekleştirilmesi Taraklı'nın imarı açısından oldukça önemlidir. Taraklı gastronomi, doğal yaşamı, yerel kültürü, kendine has somut, zengin imkânlara sahip bir destinasyondur. Birçok yer keşfedilmeyi beklemektedir. Festivaller ve sportif faaliyetleri gibi birçok imkânların geliştirilmesi de mümkündür.

Literatürde kırsal destinasyonlardaki koruma-kullanma dengesi üzerine yapılan çalışmalar sınırlıdır ve bu çalışma, özellikle tarihi yapılar ve doğal alanların korunması ile turizm faaliyetlerinin entegrasyonu konusunda önemli bulgular sunmaktadır. Elde edilen sonuçlar, kırsal turizm destinasyonlarında altyapı yatırımlarının, yerel yönetim politikalarının ve toplumsal farkındalığın sürdürülebilir kalkınmadaki rolünü ortaya koymaktadır. Ayrıca, kırsal alanlarda gerçekleştirilen restorasyon çalışmalarının uzun vadeli etkilerini değerlendirerek, turizm planlamacıları ve yerel yönetimler için somut öneriler sunmaktadır. Bu yönüyle çalışma, kırsal turizm ve sürdürülebilir destinasyon yönetimi literatürüne katkı sağlamaktadır.

Çalışma kapsamında elde edilen bulgular doğrultusunda, Taraklı ilçesinde turizmin sürdürülebilir gelişimini sağlamak ve koruma-kullanma dengesini güçlendirmek için aşağıdaki öneriler sunulmaktadır:

- Restorasyon çalışmaları, tarihî ve mimari değerleri koruyacak şekilde, uzman ekipler tarafından yürütülmelidir. Geleneksel yapıların orijinal dokusunu bozmamak adına, yerel ve dayanıklı malzemeler kullanılmalı ve restorasyon süreçleri Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın denetimine tabi tutulmalıdır. Ayrıca, kaçak yapılaşmanın önlenmesi için yerel yönetimler düzenli denetimler yapmalı, ruhsatsız yapılar için caydırıcı cezalar uygulanmalıdır.
- Yayla turizmi ve diğer kırsal turizm faaliyetleri, ekosistemi koruyacak şekilde planlanmalıdır. Bölgeye yapılan turistik yatırımlarda çevresel etki değerlendirme (ÇED) raporları zorunlu hale getirilmeli, doğaya zarar veren yapılaşmalar sınırlandırılmalıdır. Ziyaretçiler için sürdürülebilir turizm konusunda bilinçlendirme kampanyaları düzenlenmeli ve ekoturizm uygulamaları teşvik edilmelidir.
- Turizmin sürdürülebilirliği için yerel halkın aktif katılımı sağlanmalıdır. Yerel yönetimler ve üniversiteler iş birliğiyle düzenlenecek eğitim programları ile halka turizm bilinci kazandırılmalı, kültürel mirasın korunmasına yönelik

projeler teşvik edilmelidir. Ayrıca, yerel işletmelere finansal ve teknik destek sağlanarak, bölgedeki turizm girişimciliği artırılmalıdır.

- Taraklı'ya ulaşımın kolaylaştırılması için yol genişletme çalışmaları yapılmalı, toplu taşıma seçenekleri artırılmalı ve alternatif ulaşım güzergâhları belirlenmelidir. İlçeye gelen turistler için otobüs seferleri sıklaştırılmalı ve turistik rotalar üzerinde yönlendirme tabelaları güncellenmelidir.
- Taraklı'nın somut olmayan kültürel mirası (el sanatları, folklor, geleneksel mutfak vb.) koruma altına alınmalı ve turizme entegre edilmelidir. Bölgeye özgü el sanatlarının tanıtımı için tematik festivaller düzenlenmeli, bu değerler UNESCO gibi uluslararası platformlarda tanıtılmalıdır.
- Taraklı ilçesindeki termal su kaynakları değerlendirilerek, sağlık turizmi ile doğa turizmi birleştirilmelidir. Termal otellerin sayısı artırılmalı ve doğa yürüyüşü parkurları gibi ekoturizm faaliyetleri teşvik edilmelidir.
- Turizmin gelişimine bağlı olarak, bölgede yeni iş alanları yaratılmalı ve yerel üreticilere yönelik turistik pazarlar oluşturulmalıdır. Örneğin, yöresel ürünlerin satılabileceği pazar yerleri oluşturulmalı ve el sanatları atölyeleri desteklenmelidir.
- Taraklı örneğinden yola çıkarak, farklı yavaş şehirlerde (Cittaslow) kırsal turizm politikaları üzerine karşılaştırmalı analizler yapılmalı ve sürdürülebilir kalkınma stratejileri açısından değerlendirilmelidir.

Bu öneriler, Taraklı'nın sürdürülebilir turizm gelişimini desteklerken, yerel yönetimler ve turizm planlamacıları için somut ve uygulanabilir politika çerçeveleri sunmaktadır.

6. Kaynakça

- Akman Dömbekci, H., ve Erişen, M. A. (2022). Nitel araştırmalarda görüşme tekniği. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 22(Özel Sayı 2), 141-160.
- Aktaş Y. (2014). Kırdan kentten tarih kokan ilçe: Taraklı. *Mimarlık Dergisi*, 378. Erişim: <http://www.mimarlikdergisi.com/index.cfm?sayfa=mimarlik&DergiSayi=392&RecID=3435> [Erişim Tarihi: 31.01.2025].
- Aktürk, İ., (2021). Protection problems in rural areas: The case of Bursa Cumalıkizik village, *Journal of Environmental and Natural Studies*, 3(2), 214-223.
- Apay, A. C., Önür, Ö. Ö. ve Bideci, A. (2019). Taraklı'daki sivil mimarlık örnekleri ile Ali Pektaş Evi'nin restorasyonu. *Düzce Üniversitesi Bilim ve Teknoloji Dergisi*, 7(1), 160-179.
- Bozkurt S.G. (2021). Kültürel peyzaj değerlerinin önemi ve sürdürülebilirliği üzerine bir araştırma; Şirince (İzmir) Örneği. *PAUD- Peyzaj Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 3(1),19-27.
- Arpacı, Ö., ve Aylan, S. (2016). Ön Lisans öğrencilerinin kırsal turizm algıları üzerine bir araştırma: Karaman İli örneği. *Kafkas Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 7(13), 229-252.
- Ataberk, E. (2017). Tire (İzmir)'de turizm türlerini bütünleştirme olanakları: Kültür turizmi, kırsal turizm, agroturizm ve gastronomi turizmi. *Turizm Akademik Dergisi*, 4(2), 153-164.
- Aydın, O. (2012). AB'de kırsal turizmde ilk 5 ülke ve Türkiye'de kırsal turizm. *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal Ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 2012(2), 39-46.
- Baltacı, A. (2018). Nitel araştırmalarda örnekleme yöntemleri ve örnek hacmi sorunsalı üzerine kavramsal bir inceleme. *BEÜ SBE Dergisi*, 7(1), 231-274.
- Baltacı, A. (2019). Nitel araştırma süreci: Nitel bir araştırma nasıl yapılır? *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(2), 368-388.

- Çeken, H., Karadağ, L. ve Dalgın, T. (2007). Kırsal kalkınmada yeni bir yaklaşım kırsal turizm ve Türkiye'ye yönelik teorik bir çalışma. *Artvin Çoruh Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, 8(1), 1-14.
- Çolak, O., ve Batman, O. (2021). Turizmin sosyo-kültürel etkileri: Taraklı'da bir araştırma. *Güncel Turizm Araştırmaları Dergisi*, 5(1), 149-148.
- Collin, P. H. (2004). *Dictionary Of Environment & Ecology*. London: Bloomsbury Publishing Plc.
- Demir, B. ve Boz, İ. (2017). Bursa İli Yıldırım İlçesi Cumalıkızık Köyü'nde kırsal turizm çalışmalarının kırsal kalkınma açısından değerlendirilmesi. *Tarım Bilimleri Araştırma Dergisi*, 10(1), 50-55.
- Demir, E. ve Baykal, F. (2020). Paylaşım ekonomisinin kırsalda yükselişi: Kırsal turizm için fırsatlar ve riskler. *International Journal of Contemporary Tourism Research*, 4(2), 163-178. <https://doi.org/10.30625/ijctr.781514>
- Demircioğlu, G. (1993). Kırsal turizm nedir? *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 4(5), 8-10.
- Demirkol, Ş., ve Taşkıran, Ö. (2019). Turizmde destinasyon markalaşma süreci: Cittaslow Taraklı örneği. *Uygulamalı Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(2), 56-69.
- Dereli, A. B. (2023). MAXQDA: Yaratıcı veri analizi üzerine notlar. *Karadeniz Teknik Üniversitesi İletişim Araştırmaları Dergisi*, 13(1), 149-152. <https://doi.org/10.53495/e-kiad.1319405>
- Deveci, B., Türkmen, S. ve Avcıkurt, C. (2013). Kırsal turizm ile gastronomi turizmi ilişkisi: Bigadiç örneği. *International Journal of Social and Economic Sciences*, 3(2), 29-34.
- Dursun, C., Demiral, M., Zengin, B., ve Batman, O. (2019). 2023 Türkiye turizm stratejisi kapsamında kırsal turizmin değerlendirilmesi. *Uluslararası Kırsal Turizm ve Kalkınma Dergisi (IRTAD)*, 1(1), 1-5.
- Ekiztepe, A. B. (2020). *Kırsal yoksulluğun azaltılmasında kırsal turizmin yeri ve önemi: Aşağı Büyük Menderes Havzası örneği* (Doktora Tezi). Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muğla.
- Ersoy, Y., Tehci, A. ve Ersoy, B. (2018). Kırsal turizm potansiyelinin SWOT analizi ile değerlendirilmesi: Yozgat ili örneği. *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(1), 649-664. <https://doi.org/10.17218/hititsosbil.369468>
- Güngör, Ş. (2016). Koruma statülerinin koruma-kullanma dengesine etkisi: Zelve Açık Hava Müzesi (Nevşehir/Avanos). *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 15(1), 205-223.
- Gürdoğan, A., ve Tetik, S. (2016). Salihli'nin kırsal turizm potansiyelinin değerlendirilmesi. *International Journal of Social and Economic Sciences*, 6(2), 95-104.
- Gürer, N. (2003). *Kırsal geleneksel konut dokusunun turizm bağlamında değerlendirilmesi: Cumalıkızık örneği* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Sakarya Taraklı İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü (2023). Taraklı. Erişim: <https://tarakli.meb.gov.tr/www/tarakli/icerik/180> [Erişim Tarihi: 04.10.2024].
- T.C. Taraklı Belediyesi (t.y. (a)). Buram buram tarihi dokusuyla Taraklı. Erişim: <https://www.tarakli.bel.tr/> [Erişim Tarihi: 04.10.2024].
- T.C. Taraklı Belediyesi (t.y. (b)). Kültür ve Turizm. Erişim: <https://www.tarakli.bel.tr/tarakli/tarakli-kultur-ve-turizm> [Erişim Tarihi: 04.10.2024].
- Karakaş, A., Gungor, Y. ve Fındıkdalı, Ö. (2013). *Kırsal turizm kırsal kalkınma ilişkisi ve dünyadan kırsal turizm örnekleri*. (Editör Haspolat K.). Tarih Kültür Ve İnanç Kenti Diyarbakır (ss. 32-46). Diyarbakır: Dicle Üniversitesi.
- Kızılaslan, N. ve Unal, T. (2014). Tokat ilinin ekoturizm/kırsal turizm potansiyeli ve SWOT analizi. *Gaziosmanpaşa Bilimsel Araştırma Dergisi*, (9), 45-61.

- Koçan, N. (2011). Mudurnu (Bolu) kentsel sit alanı üzerine bir araştırma. *Kastamonu University Journal of Forestry Faculty*, 11(1), 44-51.
- Krippendorff, K. (2004). *Content analysis: An introduction to its methodology*. (2nd ed.). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Kurak Açıcı, F., Ertaş, Ş., ve Sönmez, E. (2017). Sürdürülebilir turizm: Kültür turizmi ve kültürel miras. *Akademia Disiplinlerarası Bilimsel Araştırmalar Dergisi*, 3(1), 52-66.
- Kuter, N., ve Ünal, H. (2009). Sürdürülebilirlik kapsamında ekoturizmin çevresel, ekonomik ve sosyo-kültürel etkileri. *Kastamonu University Journal of Forestry Faculty*, 9(2), 146-156.
- Miles, M. B. ve Huberman, A. M. (2015). *Nitel veri analizi: Genişletilmiş bir kaynak kitap* (1. Baskı). (Çeviri Editörleri S. Akbaba Altun ve A. Ersoy). Ankara: Pagem Akademi.
- Ongun, U., Gövdere, B. ve Çiçek, U. (2016). Yeşilova'nın kırsal turizm potansiyelinin SWOT analizi ile değerlendirilmesi. *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi*, 7(16), 75-88.
- Önür, Ö. Ö., Mutlu, E. ve Apay, A. C. (2022). Geleneksel Türk konutu üzerine bir envanter çalışması: Fatma Sevim Dönmez Evi, Taraklı. *Kültürel Miras Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 17-25.
- Örmeci Güney, G., ve Karataş, A. (2018). Sürdürülebilir kalkınma açısından mekan tüketiminin koruma ve kullanma dengesi üzerine etkisi: Bodrum Türkbükü örneği. *Mesleki Bilimler Dergisi (MBD)*, 7(2), 160-173.
- Öztaş, E. B. (2006). *Sakarya'nın Taraklı ilçesinde bulunan tarihi evlerin tespiti ve ilçenin sosyo- kültürel yapısındaki değişimlerin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Maltepe Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Resmî Gazete. (1983, 21 Temmuz). *Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu* (Kanun No. 2863). <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=2863&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5>
- Sezer B., Küçükaltan D. ve Çakır A. (2013). Edirne -Çamlıca Beldesi'nde kırsal turizm ve turizm algısı. *Uluslararası Sosyal ve Ekonomik Bilimler Dergisi*, 3 (2), 4654. ISSN: 1307-1149, E-ISSN: 2146-0086.
- Soykan, F. (2003). Kırsal turizm ve türkiye turizmi için önemi. *Ege Coğrafya Dergisi*, 12(1), 1-11.
- Süzer, Ö., ve Doğdubay, M. (2022). Sürdürülebilir turizm hareketliliğinde yerel gıdaların önemi ve rekabet avantajı (kavramsal bir analiz). *Safran Kültür ve Turizm Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 255-269.
- Uğurlar, A. (2017). Turizmde sürdürülebilirlik: bir ölçülebilirlik aracı olarak göstergelerin önemi. *İDEALKENT*, 8(21), 118-140.
- Üzümcü, T., Çelik, A., ve Karataş, M. (2017). Koruma-kullanma ikileminde sürdürülebilirlik ve kırsal turizm: Konya-Sille örneği. *Türk Bilimsel Derlemeler Dergisi*, 10(1), 53-64.
- WCED (1987). *Our common future*. Oxford: Oxford University Press.
- Wijijayanti, T., Agustina, Y., Winarno, A., Istanti, L. N., and Dharma, B. A. (2020). Rural tourism: A local economic development. *Australasian Accounting, Business and Finance Journal*, 14(1), 5-13.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Yılmaz, A., Tuncer, M., ve Zorlu, K. (2016). Yavaş şehir (sürdürülebilir yerel kalkınma) potansiyelinin belirlenmesine yönelik bir araştırma: Güzeyurt, Aksaray. *Studies of The Ottoman Domain (Osmanlı Hakimiyet Sahası Çalışmaları)*, 6(10), 1-18.

- Yılmaz, G. Ö., ve Gürol, N. K. (2012). Balıkesir ilinin kırsal turizm potansiyelinin değerlendirilmesi. *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal Ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 2012(2), 23-32.
- Zengin, B., ve Eker, N. (2016). Sakarya ili termal turizm potansiyelinin değerlendirilmesi. *Kastamonu Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 13(3), 165-181.
- Zhou, J. (2021). Statistical research on the development of rural tourism economy industry under the background of big data, *Mobile Information Systems*, 2021: 1-11.

Katkı Oranı Tablosu

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.	Bilgilendirilmiş Onam Formu: Tüm taraflar kendi rızaları ile çalışmaya dâhil olmuşlardır.
Teşekkür: Bu çalışmaya izin veren kurumlara ve katkılarından dolayı hakemlere şükranlarımızı sunarız.	Araştırmacıların Katkı Oranı: Yazarlar çalışmaya eşit oranda katkı sağlamıştır (1. Yazar: %40 2. Yazar: %30 3. Yazar: %30)
Destek Bilgisi: Herhangi bir kurum ve/veya kuruluştan destek alınmamıştır.	Etik Kurul Onayı: Bu çalışma, Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi Rektörlüğü Etik Kurulu'nun 15 Kasım 2024 tarihli, E-26428519-050.99-149251 ve 8 Ağustos 2024 tarihli E-26428519-050.99-136484 sayılı kararlarıyla onaylanmıştır.
Çıkar Çatışması: Yazarlar arasında çıkar çatışması yoktur.	